

HÖGSKOLAN
DALARNA

Etnisk identitet i en föränderlig värld

Upplevelser av etnisk identitet hos unga vuxna med utländsk bakgrund

Socionomprogrammet, 210 högskolepoäng, HT15

Inlämningsdatum: 2016-01-21

Författare: Marie Bagström och Sofi Carlsson Falk

Handledare: Peter Nilsson

Examinator: Kari Jess

Ämne: Socialt arbete

Kurs: SA2020

Termin: 7

Poäng: 15 hp

Betygsdatum: 2015-02-05

Högskolan Dalarna

791 88 Falun Sweden

Tel 023-77 80 00

Förord

Vi vill börja med att rikta ett varmt tack till vår kompetenta handledare Peter Nilsson. Vi vill tacka dig för ditt engagemang. Du har varit ett stöd genom att du har delat med dig av din erfarenhet, kunskap och tid.

Tack till våra klasskamrater och opponenter Malin Jonsson och Tiina Hiltunen för engagemang gällande den kritiska granskningen av uppsatsen.

Tack till övriga personer som inspirerat oss under processens gång.

Sist, men inte minst riktar vi ett enormt tack till alla informanter. Tack till alla ni som delade er tid med oss, som entusiastiskt och villigt ställde upp på våra intervjuer. Utan er hade arbetet inte varit möjligt att genomföra.

Ethnic identity in a world of change

Experience of ethnic identity among young adults with foreign background

Author: Marie Baggström and Sofi Carlsson Falk

Dalarna University

School of education, health and social studies

Social Work Program

Social Work

Bachelor thesis, 15 credits

Autumn term 2015

Abstract

The purpose of this study is to obtain an understanding of whether and how young adults, with foreign background, feel that their views of their ethnic identity have been affected by growing up in a society where they are both part of a majority and minority population. This study also seeks to examine whether and how their view of their ethnic identity has affected their relationship with their family. Qualitative methods were used in this study, in terms of one focus group interview and four individual interviews. The material has been analyzed based on sociological theories of ethnic identity. Based on the collected empirical data, and the analysis of the results, the conclusion is that the perception of ethnic identity depends highly on the situation. The majority of respondents express a sense of double identity, where they experienced two ethnic identifications. They then switch between these identities depending on what is most appropriate based on the current situation. Another conclusion is that the family seems to play a significant role in the individuals views of their ethnic identities.

Keywords: Ethnic identity, people with a foreign background, young adults, family, social environment.

Etnisk identitet i en föränderlig värld

Upplevelser av etnisk identitet hos unga vuxna med utländsk bakgrund

Författare: Marie Baggström och Sofi Carlsson Falk

Högskolan Dalarna

Akademien för utbildning, hälsa och samhälle

Socionomprogrammet

Socialt arbete

C-uppsats: 15 poäng

HT 2015

Sammanfattning

Studiens syfte är att uppnå en förståelse över om och hur unga vuxna med utländsk bakgrund upplever att deras syn på sin etniska identitet har påverkats av en uppväxt i ett samhälle där de parallellt tillhör en majoritets- och minoritetsbefolkning. Studien syftar även till att undersöka om och hur deras etniska identitet har påverkat relationen till deras familj. Kvalitativa datainsamlingsmetoder har använts i form av en fokusgruppsintervju samt fyra individuella intervjuer. Materialet har analyserats utifrån sociologiska teorier om etnisk identitet. Utifrån insamlad empiri och analys av resultatet så dras slutsatsen att synen på den etniska identiteten är starkt situationsanpassad. Majoriteten av informanterna uttryckte en känsla av en "både och" identitet, där de upplevde två etniska identifikationer. Informanterna växlar mellan dessa identiteter beroende på vad som är mest passande utifrån aktuell situation. Studiens resultat visar även att familjen tycks spela en betydande roll för individernas syn på sin etniska identitet.

Nyckelord: Etnisk identitet, personer med utländsk bakgrund, unga vuxna, familj, social omgivning.

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	1
2. Problemformulering och syfte.....	3
2.1 Syfte	3
2.2 Frågeställningar.....	4
2.3 Avgränsningar	4
2.4 Disposition	4
3. Studiens centrala begrepp.....	6
3.1 Etnisk identitet	6
3.2 Etnisk minoritetsbefolkning.....	6
3.3 Majoritetsbefolkning.....	7
3.4 Unga vuxna	7
3.5 Personer med utländsk bakgrund	8
3.6 Social omgivning	8
4. Tidigare forskning	9
4.1 Etnisk identitet och identifikation	9
4.2 Etnisk identitet i relation till familjen och den sociala omgivningen.....	11
4.3 Sammanfattning av tidigare forskning	13
5. Teoretisk tolkningsram.....	14
5.1 Historisk framväxt av fenomenet etnisk identitet	14
5.2 Behov av klassificering.....	15
5.3 Perspektiv på etnisk identitet	15
5.4 Etnisk identitet hos unga vuxna med utländsk bakgrund.....	17
5.5 Fyra utfall av etnisk identitet.....	18
6. Metod	19
6.1 Forskningsmetod.....	19
6.2 Urval	19
6.3 Datainsamlingsmetod.....	20
6.4 Tillvägagångssätt	21
6.4.1 Intervjuguide.....	21
6.4.2 Intervjugenomförande	21
6.4.3 Databearbetning och analys	22
6.5 Metoddiskussion	24

6.5.1 Validitet och reliabilitet	24
6.5.2 Urval	25
6.5.3 Intervjuguide.....	25
6.5.4 Semistrukturerade intervjuer	26
6.5.5 Fokusgruppsintervju	26
6.5.6 Individuella intervjuer	28
6.6 Etiska överväganden	29
7. Resultat.....	31
7.1 Presentation av deltagare	31
7.2 Upplevelsen av den etniska identiteten	31
7.2.1 Den allmänna upplevelsen.....	31
7.2.2 Etnisk identitet som kontextbundet.....	32
7.3 Den sociala omgivningens påverkan på etnisk identitet	34
7.3.1 Familj.....	34
7.3.2 Social omgivning	35
7.4 Den etniska identitetens påverkan på relationer inom familjen	36
8. Diskussion	39
8.1 Upplevelser av den etniska identiteten.....	39
8.2 Den sociala omgivningens påverkan på etnisk identitet	41
8.3 Relationer inom familjen	43
9. Slutsatser	44
Referenser.....	45
Appendix	48
Bilaga 1	48
Bilaga 2	51
Bilaga 3	53

1. Bakgrund

Sverige beskrivs ofta som ett mångkulturellt land, bestående av invånare med anknytning till hela världen. Detta på grund av att en relativt stor andel av Sveriges befolkning har en utländsk bakgrund. År 2014 bestod mer än 16 procent av Sveriges befolkning av personer födda i ett annat land (Statistiska centralbyrån [SCB], 2015). Samma år hade över 21 procent av den svenska befolkningen utländsk bakgrund (ibid.), det vill säga två utrikesfödda föräldrar. Den svenska befolkningens varierande ursprung medför ofta en varierande kultur, vilket leder till att många ser Sverige som ett mångkulturellt land. Enligt Hellgren (2012) innebär ett mångkulturellt samhälle ett samhälle där alla medborgare har samma förutsättningar oavsett kulturell bakgrund. I det svenska samhället styr majoritetsbefolkningen till största del så väl maktstrukturer som generella normer i samhället. Dessutom sker en diskriminering och marginalisering av vissa grupper (ibid.). Denna diskriminering gör sig synlig bland annat på arbetsmarknaden vilket resulterar i att utrikesfödda generellt sett har lägre inkomster och är starkt överrepresenterade som bidragstagare hos socialtjänsten (Socialstyrelsen, 2010). Även på bostadsmarknaden sker en diskriminering (Hellgren, 2012), och i många städer runt om i Sverige finns starkt segregerade bostadsområden där utrikesfödda personer samt personer med utländsk bakgrund är överrepresenterade (Socialstyrelsen, 2010). Det svenska samhället kan därmed, utifrån Hellgrens (2012) synsätt, inte fullt ut kallas för mångkulturellt. Det rör sig snarare om ett samhälle bestående av en befolkning med skiftande etniskt ursprung (ibid.), olika erfarenheter och historia.

En grupp som i dagens samhälle kan ses som dubbelt utsatta är ungdomar med utländsk bakgrund. Denna utsatthet kan handla om att ingå i en etnisk minoritet samtidigt som de som ungdomar saknar ett direkt inflytande över samhället (Kamali, 1999). Dessa ungdomar tillhör en grupp som många gånger har hamnat mellan två världar, vilka är familjen och samhället. Ungdomarna får enligt Kamali (1999) ofta kämpa hårt för att kombinera dessa världar och uppnå en form av acceptans från båda håll. Även Socialstyrelsen (2010) har lyft etniska identitetsdilemman bland personer som är uppvuxna mellan vad som i rapporten benämns som två olika värderingssystem. Den etniska identifikationen är bland yngre inte alltid självklar. Enligt rapporten från Socialstyrelsen kan ibland kulturskillnader mellan den yngre och äldre generationen inom etniska grupper vara större än skillnader mellan den yngre

individerna och majoritetskulturen. Såväl föräldrarna som omgivningen är med och formar de ungas etniska identitet och de har lärt sig att ta hänsyn till ett flertal kulturella tanke- och värderingssystem (ibid.). Även författarna Goldstein-Kyaga och Borgström (2009) ger i sin avhandling en infallsvinkel inom området etnisk identitet hos ungdomar. Nationella och etniska identiteter utgör ofta en typ av ”tredje identitet”, som är ”både-och” snarare än ett uttryck för den ena eller andra etniska identiteten. Många befinner sig konstant i en multietnisk situation och växlar mellan olika kulturella kontexter, en ”tredje identitet”. Den ”tredje identiteten” kan beskrivas som en identitet som inte baserar sig på en känsla av ”vi och dem”, eller ett ”antingen eller”, utan av ”både och” (ibid.).

Upplevelsen av den etniska identiteten är något som även diskuteras av stand up komikern Soran Ismail i hans sommarprat i Sveriges Radio P1. Där berättar han om sina egna upplevelser, erfarenheter och tankar kring sin etniska identitet. Nedan följer ett citat från radioprogrammet, som illustrerar den komplexitet och dubbelhet han upplever kring den etniska identiteten.

“Folk har trott sig vara snälla genom åren och sagt att jag är hälften-hälften, 50% svensk och 50% kurd, någon slags kompromiss, men om jag kan vara 50% svensk så innebär det att man kan vara 100% och då kan någon annan alltså vara dubbelt så svensk som jag. Jag önskar att jag mycket tidigare insett det som tagit mig hela min uppväxt att förstå - jag är inte halv, jag är dubbel” (Soran Ismail, sommarprat i P1, 2012, 44 min).

Nedan följer ett försök att knyta an det komplexa identitetsfenomenet bland personer med utländsk bakgrund till socialt arbete. Socialstyrelsen (2010) beskriver att det kan vara en utmaning för socialarbetare att hantera vissa sammanhang där ovannämnd dubbelhet hos framförallt yngre personer gör sig synlig. En utmaning för socialt arbete kan då handla om att förhålla sig till situationer där barn eller unga personer från en etnisk minoritet har andra önskemål än vad deras föräldrar har, när det gäller såväl tradition som kultur (ibid.).

2. Problemformulering och syfte

Utifrån presenterad bakgrund syftar studien till att studera eventuella “både och” identiteter hos ungdomar med utländsk bakgrund som är uppvuxna i ett svenskt samhälle. Unga vuxna med utländsk bakgrund som är födda eller uppvuxna i Sverige är svenska medborgare och lever bland majoritetsbefolkningen. Bakgrunden till studien kan ge en förståelse om att den svenska majoritetsbefolkningen kan följa normer och värderingar som skiljer sig från befolkningar från andra länder. På så sätt exponeras denna studies målgrupp ständigt för normer och värderingar som majoriteten förhåller sig till, vilket i olika utsträckningar förmodligen påverkar individen. Samtidigt är studiens målgrupp på sätt och vis en del av en etnisk minoritet, i och med deras utländska bakgrund. Inom familjer kan det finnas andra normer och värderingar att förhålla sig till, som även de i olika utsträckningar formar individen. På så sätt lever dessa personer parallellt med en majoritets- och minoritetsbefolkning.

Hur kan individens etniska identitet förstås genom detta? Vilka eventuella möjligheter eller konflikter kan det leda till att växa upp i ett samhälle där det finns en parallell tillhörighet till såväl en majoritets- som minoritetsbefolkning? Att studera detta ämne ses som intressant då samhället är ständigt föränderligt, på så sätt behöver inte den tidigare forskning som funnits vara aktuell. En ökad förståelse kring individers upplevelser av den etniska identiteten skulle kunna gynna det sociala arbetet på ett allmänt plan. Det sociala arbetet gynnas genom att eventuella dilemman hålls levande i och med reflektioner kring möten med människor och de situationer som kan uppstå.

2.1 Syfte

Syftet med studien är att uppnå en förståelse om och hur unga vuxna med utländsk bakgrund upplever att deras syn på sin etniska identitet har påverkats av en uppväxt i ett samhälle där de parallellt tillhör en majoritets- och minoritetsbefolkning. Vidare syftar studien till att undersöka om och hur deras etniska identitet eventuellt har påverkat relationen med familjen.

2.2 Frågeställningar

- Hur reflekterar och diskuterar informanterna kring sin etniska identitet?
- Upplever informanterna att deras syn på sin etniska identitet har påverkats av deras familj och sociala omgivning, i så fall hur?
- Upplever informanterna att deras etniska identitet påverkar relationen med deras familj, i så fall hur?

2.3 Avgränsningar

Studien har avgränsats genom att bland annat utforska en specifik målgrupp. Att rikta studien mot målgruppen unga vuxna med utländsk bakgrund med krav på en uppväxt i Sverige är en avgränsning. Detta för att skapa en större möjlighet för målgruppen att vara representativ för fler personer. Andra avgränsningar var att utforska etnisk identitet framför identitet. Om identitet utan inriktning hade studerats finns det en risk för att studien skulle blivit allt för omfattande eller bottenlös då identitet kan innebära ett flertal olika fenomen. En ytterligare avgränsning gjordes kring studiens tredje frågeställning, gällande att enbart undersöka upplevelsen av den etniska identitetens påverkan på relationen med familjen. Det vore logiskt att även undersöka den etniska identitetens påverkan på relationen med övrig social omgivning, vilket från början var tanken. Avgränsningen skedde i anslutning med att resultatet och diskussionen presenterades då det blev synligt att resultatet skulle bli allt för omfattande och diffust om inte denna avgränsning gjordes.

2.4 Disposition

Uppsatsen omfattar totalt nio kapitel följt av referenslista och appendix. En bakgrund till problemområdet presenterades i det första kapitlet. I detta kapitel presenteras studiens problemformulering, syfte, frågeställningar, avgränsning och disposition. Det tredje kapitlet består av studiens mest centrala begrepp, där de begrepp som har betydelse för studiens problemformulering redogörs. I kapitel fyra presenteras nationell och internationell forskning kring ämnet etnisk identitet. I kapitel fem redogörs de teoretiska utgångspunkter som anses vara relevanta för studien. Det sjätte kapitlet innehåller en redovisning och kritisk reflektion

gällande valda metoder samt en diskussion kring etiska överväganden. Det sjunde kapitlet innefattar resultat från studiens empiri som främst presenteras med hjälp av citat från intervjuerna utifrån studiens syfte och frågeställningar. I det åttonde kapitlet presenteras en diskussion kring resultatet med hjälp av en analys som bygger på studiens empiriska material, vald teoretisk referensram och tidigare forskning. I det nionde och avslutande kapitlet presenteras en sammanfattning av studiens mest centrala resultat och förslag till vidare forskning inom området.

3. Studiens centrala begrepp

För att underlätta för läsaren följer här en beskrivning av studiens mest centrala och återkommande begrepp.

3.1 Etnisk identitet

Etnisk identitet är studiens mest centrala begrepp, vilket även kommer att beskrivas ingående i avsnittet kring teoretisk referensram. Begreppet är komplext och situationsbundet (Stier, 2012). Att kategorisera sig själv eller andra som exempelvis "svensk", "invandrare", "muslim", "arab", "turk" är vanligt och något som ofta sker inom vardagsspråket (ibid.). I denna studie ses begreppet etnisk identitet som en uppfattning av ett slags metaforiskt släktskap (jfr. Hylland Eriksen, 1998). Det metaforiska släktskapet består övergripande av att människor har en uppfattning om att tillhöra en viss grupp och bygger många gånger på en upplevelse av ett gemensamt ursprung (ibid.). Studien utgår från att den etniska identiteten uppstår genom de unga vuxnas upplevelser av självdefinition med den etniska identiteten utifrån ett antagande om ett gemensamt ursprung (jfr. Stier, 2012). Bortsett från självdefinitioner innehåller begreppet även tillskrivningar från omgivningen utifrån antaganden om gemensamma ursprung som är påverkade av rådande ideologier och ideal (ibid.). I denna studie handlar den etniska identiteten i första hand om studiens unga vuxnas upplevelse av tillhörighet och gemensamt ursprung till en viss grupp, men även hur dessa unga vuxna upplever att de blir kategoriserade av den sociala omgivningen.

3.2 Etnisk minoritetsbefolkning

Etnisk minoritet uppstår enligt Nationalencyklopedin (2015) när en grupp med en uttalad gemensam etnicitet utgör en minoritet i ett land, stad eller region. Vidare handlar begreppet om en grupp människor som invandrat till ett land, men så behöver inte vara fallet. Även en grupp som under en mycket lång tid levt i ett område, men som aldrig har varit en del av majoritetsbefolkningen kan ses som en minoritet. I ett flertal områden har etniska minoriteter bildats av urbefolkningar, trots att dessa människor varit bosatta i området under en mycket lång tid. Australiens aboriginer, indianerna i Nordamerika och samerna i norra Skandinavien

och Ryssland är exempel på etniska minoritetsbefolkningar. Dess etniska minoriteter har inte en historia av migration, utan etniska minoriteter kan även uppstå i områden i och med att gränser mellan stater har dragits, utan hänsyn till olika etniska grupper (ibid.). Trots ett flertal olika betydelser så syftar begreppet etnisk minoritet i denna studie på personer som har en historia av migration. Begreppet syftar även på att personer, eller grupper som i vistelselandet, det vill säga Sverige, ses av omgivningen och sig själva som minoritet i förhållande till befolkningen som helhet.

3.3 Majoritetsbefolkning

Det finns inget vedertaget begrepp som exakt beskriver vad som innefattar en majoritetsbefolkning eller etnisk majoritetsbefolkning. De begreppsförklaringar som finns handlar beskriver främst etnisk minoritet. Inom denna studie används begreppet majoritetsbefolkning, på så sätt ett undvikande av etnisk majoritet, med motivering att användande av etnisk majoritet lätt kan missuppfattas. De missuppfattningarna som vill undvikas är främst att en etnisk majoritetsbefolkning utesluter personer med utländsk bakgrund. I denna studie behöver inte personer med utländsk bakgrund uteslutas från en majoritetsbefolkning. Den huvudsakliga identifikationen med en majoritets- och/eller minoritetsbefolkning görs utifrån individernas egna upplevelser av tillhörighet. I denna studie förstås en majoritet som motsats till vad minoritet beskrivs som och majoritetsbefolkningen kan ses som den största gruppen av ett lands befolkning.

3.4 Unga vuxna

Att i stället för begreppet “unga vuxna” använda “ungdomar” har övervägts och diskuterats då synen på ungdomsåldrarna har förlängts på grund av strukturella förändringar (Kamali, 1999). Det råder på så sätt olika uppfattningar om hur lågt ungdomsåldrarna sträcker sig. Även begreppet ungdomar hade varit lämpligt i denna studie, vilket mestadels är vad som används vid presentation av tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter. På grund av att begreppet “ungdomar” även kan innefatta personer under 18 år så föredrogs “unga vuxna”. Begreppet “unga vuxna” används idag i olika sammanhang och med ett flertal betydelser. Om

begreppet inte definieras kan det i vissa fall bidra till problem, exempelvis vid jämförande mellan olika studier. En allmän begreppsförklaring går inte att finna, men efter övervägande valdes begreppet “unga vuxna”, vilket passar in på studiens målgrupp. I denna studie definieras “unga vuxna” utifrån ålder på de personer som har deltagit i studien, personerna är mellan 18-28 år. När begreppet “unga vuxna” fortsättningsvis nämns så innebär det personer inom denna ålderskategori.

3.5 Personer med utländsk bakgrund

Studiens definition av “personer med utländsk bakgrund” går under Statistiska Centralbyråns begreppsförklaring som menar att dessa personer är utrikes födda, eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar (Statistiska centralbyrån [SCB], 2015). Definitionen av begreppet ändrades 2003. Tidigare ingick även inrikes födda personer med en utrikes född förälder i begreppet, men nu går dessa personer under definitionen “personer med svensk bakgrund” (ibid.).

3.6 Social omgivning

Någon formell beskrivning av den sociala omgivningen har inte hittats. I denna studie så avser den sociala omgivningen all social interaktion en individ upplever, det vill säga alla möten som sker med andra människor. Begreppet omfattar därav såväl familj, vänner samt övriga enskilda personer och grupper som en individ möter i vardagen. Den sociala omgivningen innefattar därav människor som tillhör såväl en majoritet- som en minoritetsbefolkning. Eftersom familjen har en mer central del i denna studie så kallas möten med människor som inte ingår i familjen för övrig social omgivning.

4. Tidigare forskning

Den forskning som presenteras under detta avsnitt omfattar studier kring etnisk identitet hos framförallt ungdomar. Forskningen omfattar även faktorer som påverkar upplevelsen av den etniska identiteten hos ungdomar, främst etnisk identitet i relation till familj och social omgivning. Avsnittet avslutas med en övergripande sammanfattning av aktuell forskning. I första hand presenteras tidigare forskning från internationella tidskrifter där vetenskapliga artiklar har publicerats, vilket har varit ett medvetet försök till en beskrivning av den mest aktuella forskningen inom området.

4.1 Etnisk identitet och identifikation

I detta avsnitt presenteras studier som talar för att skapandet av en etnisk identitet hos ungdomar med utländsk bakgrund många gånger kan upplevas komplicerat, men även fördelaktigt. Hos vissa personer upplevs bakgrunden skapa en upplevelse av en "både och" identitet.

Bauer, Loomis och Akkaris (2013) har publicerat en studie om ungdomars syn på deras etniska identitet. Ungdomarna hade varierande ursprung, något som beskrevs som normen i den mångkulturella stad där studien utfördes. Studiens resultat uppvisar en viss motsägelse gällande ungdomarnas identifikation med en särskilt nationalitet. Många av deltagarna identifierade sig själva som utlänningar i Schweiz, trots att de flesta alltid varit bosatta där och många var födda där. Dock verkade detta inte alltid vara fallet, ungdomarna hävdade tillhöra föräldrarnas ursprungsland när de befann sig i Schweiz, samtidigt som de tillhörde Schweiz när de befann sig i föräldrarnas hemland. Författarna tolkar detta som att deras kulturella identifikation är starkt kopplat till den kontext som individen befinner sig i (ibid.). Bak och Von Brömssen (2010) har publicerat en svensk studie vilken pekar på liknande resultat, dock gjord på barn i åldrarna 6 till 12 år med utländsk bakgrund. De flesta av barnen såg på sig själva som invandrare men med svenska pass. Vissa av barnen berättade under intervjuerna att de utomlands presenterade sig som svenska men ändå tyckte de se sig tillhöra gruppen "invandrare" när de befann sig i Sverige. Någon av intervjupersonerna talade om en upplevd tillhörighet som "både och" eller "mitt i mellan" (ibid.).

En amerikansk studie publicerad av Clark (2007) belyser vad ”andra generationens” afrikanska invandrare i USA har för syn på sin etniska identitet, där resultaten tycks skilja sig en del från studier gjorda i Europa. De intervjuade i denna studie kunde utifrån sin identifikation delas in i tre olika kategorier, nämligen afroamerikaner, nationella identiteter eller de som ansåg sig ha flera identiteter. Bland de som identifierade sig som afroamerikaner uttryckte någon att de hade två sidor av sig själv. Dels sidan som kom från föräldrars ursprungsland vilken hade spelat en stor roll under den tidiga barndomen, men även den amerikanska sidan som blivit mer påtaglig när personen blev äldre och började i skolan. Genom umgänge med andra afroamerikaner assimilerades personen in i denna kultur, vilken kom att bli den viktigaste identifikationen. Andra intervjupersoner tog avstånd från den afroamerikanska kulturen och identifierade sig endast med sina föräldrars ursprungsland. Bland dessa personer verkade det finnas en uppfattning om att de visserligen bor i Amerika, men de är inte amerikaner då de växt upp med andra afrikaner, den afrikanska kulturen och till största del fortfarande tycks umgås med personer med afrikansk härkomst. I den tredje kategorin hamnade de personer som kunde identifiera sig på flera sätt. Dessa personer identifierade sig dels med sina föräldrars hemländer och denna kultur, men såg sig även tillhöra den afroamerikanska kulturen och kunde identifiera sig med denna. Dessa personer verkade skifta mellan båda samhällen och hade stor kunskap om såväl sina föräldrars kultur som den afroamerikanska kulturen (ibid.).

Den typ av identifikation med flera identiteter som ovan presenterats kan jämföras med vad Goldstein-Kyaga och Borgström (2009) beskriver i sin nationella avhandling, det vill säga en ”tredje identitet” hos ungdomar. Författarna hävdar att globalisering ger upphov till nya identiteter som är gränsöverskridande, mångdimensionella, kontextuella och föränderliga i olika situationer. Nationella och etniska identiteter utgör ofta en typ av ”tredje identitet”, som är ”både och” snarare än ett uttryck för den ena eller andra identiteten. I avhandlingen beskriver ungdomarna att de inte kan definiera sig efter en enskild etnisk grupp tillhörighet eller ens två tillhörigheter. Många befinner sig konstant i en multietnisk situation och växlar mellan olika kulturella kontexter, en ”tredje identitet”. Den ”tredje identiteten” kan förstås som en identitet som inte baserar sig på en känsla av ”vi” och ”dom”, eller ett ”antingen eller”, utan av ”både och” (ibid.).

4.2 Etnisk identitet i relation till familjen och den sociala omgivningen

Tidigare forskning som presenteras i denna studie pekar på att den etniska identiteten hos ungdomar påverkas av den sociala omgivningen (Al-Baldawi, 1998; Phinney, et al., 2001; Sabatiers, 2008; Clarks, 2007). Flera av de tidigare studier som presenteras i denna tycks peka på att familjen har det största inflytandet på unga individers identitetsprocess (Al-Baldawi, 1998; Phinney, et al., 2001; Sabatiers, 2008). Framförallt en artikel inom tidigare forskning som i denna studie har valts att presenteras visar också att det kan uppstå konflikter mellan ungdomar och föräldrarna när de unga slits mellan familjen och majoritetssamhällets normer (Al-Baldawi, 1998).

Överläkaren och psykiatern Al-Baldawi (1998) har publicerat en artikel om psykosociala konsekvenser av en förändrad familjestruktur. Artikeln lyfter hur individen i Sverige beskrivs och förstås som en viktig enhet i sig själv. Inom en del andra länder är det framförallt gruppen (exempelvis släkten eller familjen) som utgör basen, vilket medför att individen inte ses som en fristående enhet utan som en del av gruppen. Al-Baldawi menar att migranter från vissa länder ofta förhåller sig till något han beskriver som en patriarkal traditionell familjestruktur i och med att det är en del av individernas tradition. Familjestrukturen innebär många gånger att såväl barnen som föräldrarna känner ett stort ansvar och förpliktelser gentemot varandra. Grunden i en individs moral och sociala liv bygger ofta på relationerna mellan familjemedlemmarna, det vill säga familjens inflytande på individen. Inflytandet bidrar till att barnet lär sig värdera familjens heder och bästa framför sitt egna. Familjen fungerar på så sätt som en slags organisation som ger sina medlemmar social trygghet, familjen är sina medlemmars livförsäkring. Barnen har oftast större möjligheter än föräldrarna att integreras in i samhället, bland annat genom skolgång får de möjligheten att lära sig mer om den svenska kulturen än föräldrarna. Al-Baldawi menar att eventuella förändringar som barnen för med sig in i familjen från det svenska samhället kan uppfattas som ett hot mot den traditionella familjestruktur som föräldrarna försöker behålla. Han menar att ju äldre dessa barn blir och ju mer integrerade de blir i samhället, desto djupare kan konflikterna inom familjen bli. Konflikterna kan därav uppstå inom familjen när föräldrar håller på normer, traditioner och värderingar från hemlandet, medan de unga anpassar sig mer till den svenska kulturen. Denna konflikt kan även komma att drabba relationen med syskon eller andra familjemedlemmar.

Al-Baldawi beskriver att en slags kulturtillhörighetskris hos framförallt ungdomar kan uppstå i och med att de slits mellan normer i hemmet och majoritetssamhället. Denna kulturtillhörighetskris beskrivs som en ständig kamp för att finna balans mellan de krav som ställs från såväl hemmet som samhället. Han menar att kulturtillhörighetskriser finns hos i stort sett alla ungdomar med utländsk bakgrund, men beskrivs som starkare och djupare inom traditionella familjer. Det är skillnaden mellan strukturer i hem- och samhällsförhållanden som bidrar till styrkan i kulturtillhörighetskrisen (ibid.).

I Phinney, et al. (2001) amerikanska studie lyfts påverkande faktorer kring etnisk identitet hos ungdomar med bakgrund från ett antal olika länder. I studien beskrivs såväl likheter som skillnader kring vad som påverkar en individs etniska identitet inom de olika grupperna. Betydelsen av språk, vänner och familj framställs dock som genomgående variabler i skapandet av ungdomars etniska identitet. Språket beskrivs som en viktig länk mellan kulturer, framförallt en viktig länk till den kultur som föräldrarna har sina rötter inom. Social interaktion med vänner från den egna etniska gruppen beskrivs ha en mycket viktig roll och vara betydande för upplevelsen av etnisk identitet. Interaktion med vänner förklaras ha starkare effekt på den etniska identiteten än vad språket har. Föräldrar som var måna om att underhålla och ta tillvara på kulturella särdrag beskrevs som en viktig del inom skapandet av den etniska identiteten hos ungdomarna. Det handlade främst om att underhållandet av kulturella särdrag medförde språkliga kunskaper för ungdomarna som i sin tur påverkade den etniska identiteten. Dessutom introducerades barnen och ungdomarna till skolor där andra barn från samma land dominerade. Föräldrar verkar genomgående ha en viktig inverkan på ungdomarnas känsla av etnisk identitet, antingen direkt eller genom att främja det etniska språket i hemmet (ibid.). Även Sabatiers (2008) studie pekar på liknande resultat. Studien syftar till att förstå den kulturella identitetsprocessen och dess inverkan på andra generationens ungdomar. Resultat uppkom genom intervjuer med såväl ungdomar som föräldrar till ungdomarna från olika länder. Etnisk identitet beskrivs i artikeln som en stor del av en kulturell identitetsprocess. Studien pekar på att den sociala miljön är en viktig komponent i förståelsen kring identitetsprocessen. I den sociala miljön ingår såväl vänner som föräldrarnas inflytande, samt upplevelsen av diskriminering. Föräldrarna ses dock ha det starkaste inflytandet på identitetsprocessen (ibid.). Även i Clarks (2007) studie om personer med afrikansk bakgrund bosatta i Amerika visades resultatet att omgivningen påverkade

upplevelsen av intervjupersonernas självidentifikation. Det handlade bland annat om inflytandet från föräldrarna, personernas umgänge och om de var födda i Amerika eller utomlands. Studien visade även att många andra generationens afrikaner ofta kände en press från första generationen att behålla sin afrikanska identitet. Samtidigt som de kände en press från den afroamerikanska befolkningen att identifiera sig mer med dem och ”deras kultur” (ibid.).

4.3 Sammanfattning av tidigare forskning

Den tidigare forskning som presenteras i denna studie tyder alltså på att upplevelsen av den etniska identiteten är starkt kopplat till rådande kontext. Många unga individer med utländsk bakgrund tycks ständigt skifta i sin upplevelse av den etniska identiteten för att passa in i såväl majoritetssamhället som familjen. Den sociala omgivningen tycks bidra till ungdomarnas syn på sin etniska identitet, där framförallt familjen tycks ha en avgörande betydelse.

Då tidigare forskning tar upp individers upplevelser av den etniska identiteten och vilka faktorer som upplevs påverka denna syn skulle den forskning som här presenterats kunna vara till gagn vid tolkningen av kommande resultat i denna studie. Främst internationell forskning har funnits kring ämnet, därav finns en förhoppning om att denna studie ska kunna bidra till en uppfattning kring huruvida resultatet är liknande i en svensk kontext. Samtidigt finns det en förhoppning om att kunna få en uppfattning om huruvida denna studies informanter har upplevelser som stämmer överens med den tidigare forskning som gjort kring ämnet i Sverige. I och med att samhället är i ständig förändring är nödvändigtvis tidigare studier inte aktuella i dagsläget.

5. Teoretisk tolkningsram

Tidigare forskning tar främst upp individuella upplevelser av ungas etniska identitet och faktorer som upplevs har påverkat denna identifikation. Presentationen av studiens teoretiska tolkningsram lyfter ett mer genomgående tankesätt som bygger på perspektiv kring ämnet etnisk identitet. Inom detta avsnitt presenteras etnisk identitet genom en kort sammanfattning av den etniska identitetens historiska framväxt inom forskarvärlden. Avsnittet beskriver den sociala omgivningens behov av att kategorisera människor utifrån etnisk identitet. En sammanfattande beskrivning av fenomenet etnisk identitet presenteras utifrån Hylland Eriksen, professor i socialantropologi och Stier, professor i sociologi. Följande tolkningsram fungerar som ett redskap i analysen av insamlad empiri.

Värt att nämna är att det inom forskning och debatt finns kritik riktad mot att fokus läggs på etnisk- eller kulturell identitet då det sker på bekostnad av strukturer inom såväl makt, kön, och klass. Vissa forskare menar därför att ett mångdimensionellt utgångsläge där en kombination av hur alla strukturer samverkar och konstruerar varandra är nödvändigt (Socialstyrelsen, 2009). Kritiken finns genomgående i åtanke under studiens process, men då studien inte riktar sig till att ta fram lämpliga insatser till människor i socialt utsatta situationer utan till att lyfta och synliggöra individers egna upplevelser av etnisk identitet, så ses ändå riktningen som relevant.

5.1 Historisk framväxt av fenomenet etnisk identitet

Stier (2008) beskriver att det som skiljer människan från andra arter är förmågan till formulering av identitet, självreflektion, abstrakt tänkande, ett avancerat socialt samspel och dess unika språkliga uttryck. Utveckling av identitet ses till och med som ett mänskligt grundläggande behov, samtidigt som identiteten består av sociala konstruktioner och betydelsen av identiteten kan till viss del ifrågasättas. Det samma gäller antagande kring vikten av etnisk identitet. Även om fenomenet identitet till viss del kan ifrågasättas så är studier inom ämnet centralt i ett flertal akademiska discipliner och ur sociologiska perspektiv har intresset för att utforska identitet funnits sedan början av 1900-talet. Amerikanerna Mead och Cooley kan ses som grundarna inom forskning kring identitet. Det var dock inte förrän

under andra världskriget som begreppet i större bemärkelse började cirkulera, främst i USA och med syfte att förstå moderna samhällsförhållanden. Identitet kan studeras utifrån ett antal olika infallsvinklar, men det som samtliga studier kring identitet har gemensamt är att det studeras utifrån varierande antaganden och förståelseperspektiv. Fenomenet etnisk identitet blir på så sätt en komplex företeelse i och med att den samhällsvetenskapliga diskursen är såväl spetsig som nyanserad (ibid.).

5.2 Behov av klassificeringar

Innan en djupare beskrivning av fenomenet etnisk identitet görs kan det vara värt att diskutera varför det blir meningsfullt att klassificera olika etniska identiteter. Etniska klassificeringar kan uppfattas som ett sätt att skapa ordning i den sociala världen (Hylland Eriksen, 1998). Människor har alltid kategoriserat och klassificerat sin verklighet i en strävan att förenkla en komplicerad värld till ett begränsat antal kategorier. Att klassificera etnicitet är därmed relaterat till människors behov av att klassificera sin verklighet och kan ses som ytterligare ett försök att få ordning i den sociala världen. En etnisk grupp är ingenting som kan uppstå i isolering, utan definieras alltid i förhållande till något annorlunda. Etniska grupper uppstår i sociala sammanhang genom sitt förhållande till andra grupper, vars medlemmar har en ömsesidigt uppfattning om att de är kulturellt olika. Etnicitet blir till i social kontakt och är därmed ett socialt konstruerat fenomen (ibid.).

5.3 Perspektiv på etnisk identitet

Etnisk identitet kan beskrivas som en form av ett metaforiskt släktskap, en solid och bestående kärna av etnisk tillhörighet och en föreställning om gemensamt ursprung (Hylland Eriksen, 1998). I den moderna världen som är i ständig förändring kan den etniska identiteten vara en trygghet för individen, etnisk härkomst blir på så sätt en viktig del i människors självdefinition. Eftersom en etnisk identitet förutsätter en känsla av tillhörighet till en etnisk grupp krävs även ett socialt sammanhang. På så sätt är även etniska identiteter ett socialt konstruerat fenomen, oavsett hur personligt och djupt förankrad de ter sig. Etniska identiteter är inte endast något som upplevs hos den enskilde individen utan påverkas även av

tillskrivandet från andra. En etnisk identitet måste alltså kännas äkta för individen som upplever den, men även erkännas av omgivningen. Tillskrivandet från andra kan enligt Hylland Eriksen leda till att individen antar en etnisk identitet som denne själv inte skulle ha föredragit. Etnisk identitet är därav en kombination av att känna en tillhörighet till en etnisk grupp samt att andra ser individen som tillhörande denna grupp (ibid.).

Stier (2008) beskriver att etniska identiteter uppstår i människors relation till den egna gruppen, andra människor och grupper, till det svenska och till hemlandets samhälle. Etnisk identitet handlar på så sätt om en slags självdefinition på alla nivåer; individers, grupper och samhällets. Inom samtliga nivåer finns antaganden om ett gemensamt ursprung samt om hur omgivningen definierar gruppen genom antagande om ett gemensamt ursprung. Etnisk identitet beror även på rådande tid, ideologi och ideal. Stier menar att etnisk identitet kan ses utifrån fyra sammanflätade förståelsenivåer; individ-, grupp-, samhälls- och kontextuell nivå. Dessa nivåer går inte att på ett enkelt sätt åtskilja utan samtliga nivåer går hand i hand med varandra (ibid.), nedan följer en mer detaljerad förklaring av de olika nivåerna.

Individnivån kan förstås som ett resultat av samspel mellan individens uppfattningar och känslor kring sig själv gällande den egna etniska identiteten, det vill säga den etniska självdefinitionen. Det kan handla om känslor av samhörighet, kontinuitet, att vara unik, grundläggande trygghet i tillvaron, etcetera (Stier, 2008). Individen har en föreställning om ett gemensamt ursprung och erfarenheter med den etniska gruppen. Individen upplever även en känsla av lojalitet till den etniska gruppen och handlar enligt de förväntningar som är kopplat till etniciteten (Stier, 2015). Gruppnivån handlar om skapandet av etniska identiteter inom gruppen, om mötet mellan gruppernas uppfattning om sig själva och de uppfattningar andra människor, grupper och samhället har om gruppen. Etnisk grupptillhörighet kan bidra till att sociala band sinsemellan uppstår, så som lojalitet, gemenskap och samhörighet, men även sociala gränser där den etniska gruppen själv kan utesluta sig från andra grupper, eller av andra bli uteslutna (Stier, 2008). De etniska samhällsidentiteterna påverkas av en större samhällelig och världsomfattande omgivning, på så sätt blir samhällsidentiteter resultat av samhällets strukturella och kulturella utmärkelse. Det är i skillnaden mellan då och nu, oss och andra som etniska samhällsidentiteter existerar. Fokus ligger bland annat på kultur, etnicitet, religion, nationalitet, social klass och kön. Ovanstående nivåer medför att individen

definierar sig utifrån plats eller en fysisk miljö. Den kontextuella nivån innebär att etniska identiteter ska förstås i sitt sammanhang och handlar om tre ovannämnda miljöer, men i ett sammanhang av en sociokulturell miljö. I en sociokulturell miljö konstruerar individer och grupper etniska identiteter i samspel med de föreställningar som finns om dem. Gruppen är en del av individen och individen är en del av gruppen, gruppen påverkar individen och individen påverkar i sin tur gruppen. Den kontextuella nivån har visat sig särskilt avgörande vid studier kring ghetton, territorier och geografiska regioner (ibid.).

5.4 Etnisk identitet hos unga vuxna med utländsk bakgrund

Etnisk identitet är troligtvis inte problematisk för de som tillhör en majoritetsbefolkning, men de som tillhör en minoritet uppfattar troligtvis situationen annorlunda. Dessa individer möter ständigt två kulturer och måste ofta kompromissa (Stier, 2015). I dagens samhälle kan det vara svårt att definiera en individ utifrån en specifik etnisk identitet, då många befinner sig i ett sammanhang av två eller fler etniciteter (Hylland Eriksen, 1998). Hylland Eriksen kallar dessa individer för etniska anomalier och beskriver deras etniska identitet som "varken eller", alternativt "både och", detta beror på situation och sammanhang. Han menar att många av dessa individer känner en motstridig lojalitet. I vissa situationer kan dessa individer förväntas anamma majoritetssamhällets individualistiska tänk medan de i andra situationer förväntas vara lojala mot familjens traditioner, värderingar och normer. På så vis blir etnisk identitet situationsanpassad och kan uppfattas som svårtolkad. Vidare presenteras två möjliga utfall för de individer som tillhör gruppen etniska anomalier: assimilering till den dominerande kulturen eller etnisk inkorporering. Det första alternativet innebär att majoritetsbefolkningen och individen själv ser sig som anpassad till majoritetsbefolkningens kultur. Det andra alternativet har två olika varianter. Gruppen etniska anomalier kan bryta sig loss och se sig själv som en egen etnisk kategori, de har då påverkats av båda etniciteter och denna mix skapar en helt ny kategori. Alternativt kan gruppen fortsätta vara lojal mot mor- och farföräldrarnas etniska kategori. Det utfall som individen anammar kommer att påverkas av omgivningens tillskrivning av etnisk identitet. Om omgivningen gång på gång identifierar en person med en specifik etnisk identitet finns risken att individen kommer att ta till sig denna, även om det inte överensstämmer med individens egen uppfattning (ibid.).

Denna typ av etniska anomalier tillhör två grupper som till stor del definieras genom att ställas mot varandra, vilket gör att problematiska situationer kan uppstå (Hylland Eriksen, 1998). Denna problematik behöver inte bero på att de två kulturerna är svåra att sammansmälta, utan det problematiska blir att tillhöra mer än en etnisk kultur i ett samhälle där individen förväntas tillhöra endast en bestämd etnicitet. Svårigheterna uppkommer därmed av samhällets och omgivningens behov av ständig klassificering. Även om det kan innebära viss problematik att tillhöra en anomal etnisk kategori, finns det även fördelar med detta. I vissa situationer eller samhällen kan individens etnicitet vara gynnade på olika sätt, de individer som upplever dubbla etniciteter uppnår då dubbla fördelar (ibid.).

5.5 Fyra utfall av etnisk identitet

Som tidigare presenterats har Hylland Eriksen (1998) gett exempel på två möjliga utfall för individer som ständigt möter två kulturer i sin vardag. Stier (2015) presenterar ytterligare två alternativ för dessa individer. Grovt förenklat finns det fyra olika utfall för individer som ständigt möter två kulturer i sitt dagliga liv. Det första utfallet innebär att individen väljer en etnisk identitet som enbart är kopplad till en av de två kulturerna. Individen kan antingen överge föräldrarnas etnicitet och anamma majoritetsbefolkningens etnicitet, vilket kallas för passing. Om individen i stället bibehåller föräldrarnas kultur och väljer att identifiera sig med denna kallas det för reproduktion. Det andra utfallet innebär att två åtskilda etniska identiteter växer fram hos individen, mellan vilka individen växlar beroende på förväntningar utifrån situationen. Dessa individer anpassar sig utifrån situationen och lever med en etnisk identitet i vissa sammanhang och situationer och med en annan i andra. Ett tredje utfall är att den etniska identiteten influeras av de båda kulturerna. Individen bildar därmed en form av mix mellan båda etniska identiteter. Till skillnad från det övre utfallet anpassar inte individen identiteten utifrån sammanhanget utan identiteten innehåller en ständig mix oavsett situation. I dessa fall brukar det talas om kreoliserade identiteter eller hybrididentiteter. Det sista utfallet innebär att individen är främmande för båda etniska identiteter och kan inte identifiera sig med någon av dem, vilket gör den etniska identiteten till ett dilemma (ibid.).

6. Metod

Detta avsnitt syftar till att ge en översikt kring de metoder som använts vid studiens utförande genom att redovisa olika överväganden och tillvägagångssätt. Metodöversikten presenteras genom en redovisning av vald forskningsmetod, därefter presenteras vald population och urvalsförfarande samt tillvägagångssättet kring insamling och analysering av empiri. Metodavsnittet avslutas med en diskussion kring studiens validitet och reliabilitet samt reflektioner kring de metodval som gjorts. Slutligen presenteras forskningsetiska överväganden.

6.1 Forskningsmetod

Studiens utgångsläge är av en kvalitativ ansats med ett intresse av att uppnå en subjektiv uppfattning av verkligheten, där informanternas egna upplevelser och tankar kring teman som berör studiens syfte uppmärksammas. Utformandet av studiens syfte var avgörande för val av forskningsmetod och utifrån det lämpade sig ett kvalitativt förhållningssätt (jfr. Backman, 2008). Avsikten med det kvalitativa förhållningssättet har varit att försöka förstå informanterna och deras tolkning av den sociala verkligheten, att försöka förstå beteenden, värderingar och åsikter inom den kontext som de befinner sig i (ibid.). Det empiriska materialet har samlats in genom en kombination av en fokusgruppsintervju och individuella intervjuer.

6.2 Urval

Tre kriterier för studiens urvalsprocess var att deltagande informanter skulle kunna uppfattas som unga vuxna, ha utländsk bakgrund och vara födda eller uppvuxna i Sverige. Ett bekvämlighetsurval har använts i denna studie. Vid bekvämlighetsurval är det de informanter som råkar finnas tillgängliga för forskaren som väljs ut (Bryman, 2011). Bryman (2011) beskriver detta som ett vanligt val inom kvalitativ forskning för att få tag på de informanter som studien behöver (ibid.). För att komma i kontakt med informanter till fokusgruppen gjordes ett målinriktat snöbollsurval. Ett målinriktat urval innebär att vissa personer väljs ut och tillfrågas på grund av att de passar in på ett par definierade kriterier (Grinnell & Unrau,

2011). I detta fall var, som tidigare nämnts, kriterierna ung vuxen, utländsk bakgrund, samt född eller uppvuxen i Sverige. Ett snöbollsurval innebär att kontakt tas med en lämplig person som i sin tur kontaktar andra informanter som lever upp till nämnda kriterier. Ett snöbollsurval är passande när det uppstår svårigheter att få tag på lämpliga informanter (ibid.). Det fanns vissa svårigheter med att få tag på informanter som uppfyllde samtliga kriterier, ett målinriktat snöbollsurval lämpade sig därav i denna studie.

För att komma i kontakt med informanterna kontaktades personer från olika organisationer och föreningar som utifrån känt intresseområde kunde antas ha kontakt med lämpliga informanter. Studiens syfte och urvalskriterier presenterades vid första kontakten. Ett antal personer svarade vilka hjälpte oss vidare genom att kontakta personer som uppfyllde urvalskriterierna. Ett informationsbrev om studiens syfte och intervjuernas utformning skickades till personen som i sin tur vidarebefordrade dessa till samtliga deltagare. Det fanns en förhoppning om att få tag på ett jämnt antal killar och tjejer. Dock var det fler killar som visade ett intresse att delta i studien, därav har sex killar deltagit i studien och tre tjejer i åldrarna 18-28 år. I fokusgruppen deltog fem killar med somalisk bakgrund och som alla kände varandra sedan tidigare. I de individuella intervjuerna deltog tre tjejer och en kille. Dessa informanter har varierande ursprung. En av tjejerna har en somalisk, en annan en tunisisk och den tredje en iransk bakgrund, killen har en bosnisk bakgrund. Samtliga informanter är antingen födda i Sverige eller flyttade till Sverige innan de var 5 år.

6.3 Datainsamlingsmetod

Insamling av empiri har gjorts genom kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Dessa intervjuer innebär att forskaren har ett flexibelt förhållningssätt, men följer oftast en intervjuguide där olika teman och frågor finns nedskrivna med syfte att dessa under intervjun ska beröras (Bryman, 2011). Informanterna ska ändå ges utrymme och frihet att utforma svaren på sitt sätt. Frågorna behöver inte komma i en strukturerad ordning och andra frågor kan ställas, till exempel om intervjuaren ytterligare vill uppmärksamma något som informanten har sagt (ibid.). Syftet med intervjuerna var så som Kvale och Brinkmann (2014) förklarar, att försöka förstå ämnen från studiens syfte och frågeställningar utifrån informantens egen livsvärld och perspektiv.

I studien användes en fokusgruppsintervju samt fyra individuella intervjuer. Önskemålet var från början att genomföra tre fokusgruppsintervjuer. Med fokusgruppsintervjuer är det möjligt att samla in tankar, åsikter och erfarenheter från flera personer på kort tid (Bryman 2011; Kvale & Brinkmann 2014), vilket till en början ansågs lämpligt för denna studie då tidsramen var begränsad. En ytterligare motivering till valet av datainsamlingsmetod är att under fokusgruppsintervjuer får deltagarna chans att diskutera och samspela med varandra, vilket kan leda till ett bredare material än vid individuella intervjuer (ibid.).

6.4 Tillvägagångssätt

6.4.1 Intervjuguide

Samma intervjuguide (se bilaga 1) användes inom samtliga intervjuer, men frågorna anpassades något för att bättre passa en ensam individ vid individuella intervjuer. Intervjuguiden skrevs utifrån studiens syfte och frågeställningar, men även utifrån vad som ansågs vara relevant för studien i relation till tidigare forskning och teorier. Vid utformande av intervjuguiden fanns en önskan om att beröra specifika teman (se bilaga 1) genom relevanta frågor, men det lämnades utrymme för att anpassa frågorna efter informanternas intresse och värderingar (jfr. Bryman, 2011).

6.4.2 Intervjugenomförande

Fokusgruppen skapades av en kontaktförmedlare, det vill säga en person kontaktades via en förening, som i sin tur kontaktade lämpliga informanter. Deltagarna valde dag och tid som passade gruppen. Grupperna bestod av det som Bryman (2011) beskriver som naturliga grupper, det vill säga gruppmedlemmarna kände varandra sedan tidigare. Fokusgruppen inleddes med en presentation av studiens författare samt studiens syfte. Information om vad en fokusgrupp innebär presenterades kort och därefter gavs information om informanternas frivillighet samt anonymitet. Samtliga informanter gav sitt godkännande till att intervjun spelades in och blev informerade om att allt material raderas så fort transkribering skett. Det gjordes en uppdelning av intervjuens moderator och bisittare. En person agerade moderator,

det vill säga en form av gruppleddare som ställde frågor under intervjuguidens första två teman, medan den andra agerade bisittare som tog anteckningar och observerade samspelet i gruppen. Under intervjuguidens sista två teman växades rollerna. På så vis var studiens båda författare lika delaktiga under intervjun. Önskemålet var att låta alla deltagare komma till tals och att uppmuntra till en fri och öppen diskussion sinsemellan, därav försökte moderatören att hålla sig relativt passiv under intervjun (jfr. Bryman, 2011). Intervjun inleddes med en kort presentation av deltagarna och några uppvärmande frågor. I fokusgruppen diskuterade informanterna i något mer än 90 minuter.

Gällande de fyra individuella intervjuerna så genomfördes två på informanternas önskemål över telefon. De resterande två intervjuerna genomfördes på en plats som informanterna själva valt. Även dessa intervjuer inleddes med information om studiens syfte samt om informanternas frivillighet och anonymitet. Efter godkännande av samtliga informanter spelades intervjuerna in i syfte att underlätta vid analysen. De individuella intervjuerna tog ungefär 45 minuter att genomföra. Intervjuerna transkriberades nära inpå genomförandet.

6.4.3 Databearbetning och analys

Genom valet av ett kvalitativt förhållningssätt så har presentationen av analysen gjorts med ord och med utgångspunkt i deltagarnas subjektiva upplevelse av verkligheten samt av vad de själva uppfattar som viktigt och betydelsefullt kring studiens ämnen eller teman (jfr. Bryman, 2011). Grinnell och Unrau (2011) menar att en kvalitativ analys inte har, eller behöver ha några fasta steg, utan forskaren får ständigt hoppa fram och tillbaka mellan de olika stegen för att hitta meningsbärande enheter och tolka resultatet. Tillvägagångssättet för studiens analys kan inte benämnas med ett enkelt begrepp, men analysen har inspirerats av vad bland annat Kvale och Brinkmann (2014) benämner som intervjuanalys med fokus på mening. Att fokusera på meningen i vad som sägs anses för denna studie vara det mest användbara sättet för att uppnå en djupare förståelse för informanternas utsagor.

Det första steget i analysprocessen var att lyssna igenom och ordagrant skriva ner det inspelade materialet, det vill säga att transkribera intervjuerna. När materialet transkriberades så censurerades det omgående. Censureringen skedde genom att skapa fiktiva namn på

informanterna, utesluta ålder, ändra namnet på städer och/eller område som under intervjuerna nämndes samt att utesluta eller censurera övriga kännetecken som skulle kunna identifiera informanterna. All censurering syftade till att avpersonifiera informanterna för att skydda konfidentialiteten (jfr. Grinnell & Unrau, 2011). Transkriberingen lästes noggrant igenom flera gånger, något som Bryman (2011) menar är viktigt för att få en helhet över informanternas svar. Nästa steg i analysen blev att plocka ut de svar som sågs som relevanta för studiens frågeställningar, så kallade meningsbärande enheter (jfr. Grinnell & Unrau, 2011; Kvale & Brinkmann 2014). Exempelvis valdes följande citat ut *“jag känner både och faktiskt, men det är inte något som jag tänker på, om jag är svensk eller om jag är somalier”*. Ett nyckelord placerades i dokumentets marginal, exempelvis fick ovannämnt citat nyckelordet “Både och”, eftersom det sammanfattade vad individen uttryckte. När hela texten noggrant lästs igenom för att finna meningsbärande enheter klipptes dessa tillsammans med nyckelord ut, och klistrades in i ett annat dokument. Alla citat med liknande nyckelord placerades under varandra och utgjorde en kategori, exempelvis ”Den allmänna upplevelsen”. På så sätt skapades en kategorier med svar som hörde ihop med varandra. När samtliga meningsbärande enheter hade placerats in i kategorier i det nya dokumentet konstruerades tre teman utifrån studiens tre frågeställningar, dessa teman blev “Individens upplevelse”, “Den sociala omgivningens påverkan” och “Påverkan på relationer inom familjen”. Citaten placerades under lämpligt tema och underliggande subteman skapades utifrån kategorierna. Ovannämnt citat placerades exempelvis in i det första temat “Individens upplevelse”, då citatet besvarar den första frågeställningen, och under subtemat “Den allmänna upplevelsen”. Detta upprepades tills dess att samtliga citat hade placerats in under ett tema och subtema. De teman och subteman som användes i analysen är desamma som presenteras som rubriker under studiens resultatavsnitt. Dessa analytiska “steg” är inte fasta, utan under analysens gång så har ett flexibelt arbetssätt mellan de olika stegen funnits, i syfte att finna meningsbärande enheter och tolka resultatet.

6.5 Metoddiskussion

I denna del presenteras en ingående diskussion kring de val som har gjorts gällande studiens metod. Metodvalen diskuteras först i relation till validitet och reliabilitet. Därefter presenteras reflektioner kring urvalsprocess, intervjugenomförande, fördelar- och nackdelar med vald metod, samt vilka svårigheter som har uppstått.

6.5.1 Validitet och reliabilitet

Begreppen validitet och reliabilitet är viktiga när det gäller att få en bild av en studies kvalitet (Bryman, 2011). Dessa begrepp är dock framtagna och anpassade för en kvantitativ forskningsprocess. Begreppens relevans inom den kvalitativa forskningen har ifrågasatts av många forskare som menar att begreppen innehåller kriterier som kvalitativa studier har svårt att leva upp till. I stället har andra motsvarande begrepp föreslagits inom kvalitativ forskning. Fortsättningsvis kommer begreppet tillförlitlighet att användas, då begreppet kan ses som bättre lämpat för en kvalitativ studie (jfr. *ibid.*).

Bryman (2011) beskriver begreppet tillförlitlighet utifrån fyra olika kriterier. Det första kriteriet är trovärdighet. Trovärdighet innebär att forskaren följer de regler som finns för hur en studie får gå till. Dessutom behöver en återkoppling av resultaten göras till studiens deltagare för att säkerställa att forskarens uppfattningar av det som studerats stämmer överens med informanternas bild (*ibid.*). Ett försök till detta har i denna studie skett genom en skriftlig återkoppling till informanterna, för att de ska kunna avgöra om resultatet stämmer överens med deras erfarenheter och uppfattningar. Det andra kriteriet som har strävats efter är överförbarhet. Överförbarhet är många gånger utmanande, men det handlar om att forskaren ska genomföra så detaljerade redogörelser som möjligt över den studerade kontexten. Den kvantitativa ansatsens motsvarighet till överförbarhet är generaliserbarhet (*ibid.*). Pålitlighet är det tredje kriteriet och innebär att en fullständig redogörelse av samtliga faser inom forskningsprocessen görs. Därmed kan andra granska processens gång samt valda metoder och avgöra om de håller en god kvalitet (*ibid.*). I ett försök att uppnå detta kriterium har noggranna beskrivningar av studiens alla olika steg gjorts. Arbetet har även granskats av såväl handledare som andra studenter under studiens gång i syfte att få deras synpunkter på

forskningsprocessen. Det sista kriteriet för att uppnå trovärdighet handlar om att kunna styrka och konfirmera, vilket innebär att forskaren är objektiv i sin studie. Det innebär med andra ord att studiens process och resultat inte på något sätt avsiktligt styrs av forskarens åsikter (ibid.). Detta har försökt att undvikas genom ständig reflektion kring egna värderingar och synsätt som skulle kunna leda till förutfattade meningar. Detta i ett försök att minska eller undvika att värderingar och synsätt på ett omedvetet sätt påverkar studiens resultat.

6.5.2 Urval

En negativ aspekt med bekvämlighetsurval är att det blir omöjligt att generalisera studiens resultat till populationen som framförallt är målet inom forskning med kvantitativ ansats (Bryman, 2011). Bryman (2011) beskriver dock att när ett intresse finns kring att tillämpa en mer ingående analys och öka förståelsen för informanternas uppfattningar är ett bekvämlighetsurval trots allt intressant att tillämpa. Då en ökad förståelse var vad som eftersträvades i denna studie kan ett bekvämlighetsurval ändå ses som lämpligt. En djupare urvalsdiskussion presenteras nedan, under framförallt diskussion kring valet och genomförandet av fokusgruppsintervju.

6.5.3 Intervjuguide

Till en början fanns avsikten att göra en pilotstudie innan intervjuerna ägde rum, för att testa utformad intervjuguide. I och med begränsat med tid fick dock en pilotstudie avstås, vilket kan ses som en brist i studien. En pilotstudie innebär att studiens forskare testar intervjufrågorna på några personer innan den riktiga intervjun genomförs (Grinnell & Unrau, 2011). Detta för att forskaren ska upptäcka otydliga frågor som kan feltolkas av informanten eller frågor som av andra skäl inte fungerar. Forskaren får därmed en chans att omarbete frågorna innan insamling av studiens material börjar (ibid.). För att kompensera en pilotstudie bearbetades i stället intervjuguiden noggrant genom att frågorna lästes igenom ett flertal gånger med parallella funderingar kring tänkbara svar. Frågorna omarbetades därefter ett antal gånger.

6.5.4 Semistrukturerade intervjuer

Som tidigare presenterats har en semistrukturerad intervjuform använts för insamling av empiri. En fördel med semistrukturerade intervjuer var att intervjuaren kunde stötta sig mot en intervjuguide för att försäkras om att intervjun gav svar på studiens syfte och frågeställningar (jfr. Bryman 2011). Trots strukturen hade intervjuaren ett flexibelt förhållningssätt, frågorna kunde anpassas och följdfrågor uppstod vilket medförde att intervjun liknade ett avslappnat samtal. Intervjuerna genomfördes med en fokusgruppsintervju och några individuella intervjuer. Då totalt nio informanter har intervjuats, fem personer i en fokusgrupp och fyra personer individuellt, så skulle antalet kunna ses som rimligt för en C-uppsats. Kvale och Brinkman (2014) menar att antalet intervjupersoner som behövs beror på studiens omfattning och syfte. I intervjustudier brukar antalet intervjupersoner ligga mellan 5 till 25 stycken men varierar beroende på tid och resurser, men även gällande om mättnad av ny kunskap uppnås (ibid.). Det går att ifrågasätta valet av att blanda intervjuformer då svaren hos informanterna kan påverkas av detta, vilket i sig kan påverka studiens trovärdighet. Från början var tanken att enbart använda fokusgruppsintervjuer, men i och med svårigheter att få tag på informanter blev individuella intervjuer nödvändigt. I efterhand finns dock en upplevelse om att de två olika intervjuformerna gav liknande svar, valet bör därav inte ha påverkat studiens trovärdighet.

6.5.5 Fokusgruppsintervju

Såväl Bryman (2011) som Kvale och Brinkmann (2014) beskriver att en fokusgrupp i allmänhet består av 6 till 10 deltagare. Mindre grupper beskrivs dock användbara om deltagarna antas ha mycket att säga om ämnet, om ämnet är omdiskuterat eller svåröverskådligt samt om målet är att belysa deltagarnas personliga tolkningar (ibid.). Att antalet deltagare i denna studie är färre motiveras utifrån att ämnet kan vara svåröverskådligt och för att öka chansen att personernas egna uppfattningar framkommer. Fokusgruppen bestod av deltagare som kände varandra sedan tidigare, vilket kan diskuteras. Olika forskare har olika ställningstaganden när det gäller dessa så kallade naturliga grupper (Bryman, 2011). De som vill undvika dessa grupper menar att det ökar risken för att gruppdiskussionen påverkas av redan existerande samspelelementer och statuskillnader. Forskare som föredrar

dessa grupper menar att de ökar chansen till naturliga och fria diskussioner. Naturliga grupper kan bidra till att antaganden tas för givet och tydliga beskrivningar uteblir (ibid.). Dilemmat med naturliga grupper var något som märktes av då det ibland var svårt att förstå innehållet i deltagarnas diskussioner, det kan förstås som att gruppmedlemmarna såg vissa svar som självklara och beskrivningarna blev därför ibland oklara. Ett visst redan existerande samspelsmönster (jfr. ibid.) kunde urskiljas då vissa individer upplevdes som mer aktiva än andra. Fokusgruppsintervjun upplevdes dock som avslappnad och givande vilket kan bero på att gruppen var naturlig.

Huruvida deltagarnas svar och på så sätt även studiens resultat på något sätt har påverkats av det faktum att de känner varandra är omöjligt att veta. En reflektion kring området är dock att gällande frågor som exempelvis rörde familjen kan det finnas en risk att vissa individer inte vågade svara ärligt då de andra deltagarna möjligtvis känner dennes familj. Därav kan svar som skulle kunna uppfattas som sårande eller känsliga av familjen ha uteblivit, bland annat av oro för att svaren skulle föras vidare till det sociala nätverket.

En ytterligare reflektion kan föras kring det faktum att samtliga deltagares föräldrar kommer från samma land. Detta skulle kunna ha medfört en risk att någon av informanterna inte vågade svara ärligt på frågor rörande upplevelser av sin etniska identitet, på grund av en känsla av lojalitet mot den egna gruppen. Det skulle kunna ha medfört att en individ som beskrev en annan upplevelse av etnisk identitet än resterande deltagare blev ifrågasatt. Huruvida ovannämnda upplevelser i någon utsträckning har förekommit och på så sätt påverkat studiens resultat kan dock endast informanterna själva besvara. Det har uppstått en ytterligare reflektion gällande informanternas bakgrunds eventuella påverkan på studiens resultat. Det går inte med säkerhet att uttala hur stor, om ens någon påverkan bakgrunden har. Resultaten hade likaväl kunnat få andra utfall om andra individer med samma bakgrund hade deltagit. Denna studie kan inte uttala sig om bakgrundens påverkan på upplevelsen av den etniska identiteten, vilket studien inte heller har något teoretiskt perspektiv kring. Det krävs ett mer jämförande perspektiv om dessa frågor ska kunna besvaras, vilket denna studie inte har. Desamma gäller köns- och genusperspektiv. Denna studie har inget genusperspektiv, men det finns en medvetenhet kring att om det hade funnits så hade en annan analys och diskussion kring resultatet uppstått.

En risk med att använda fokusgruppsintervjuer är att deltagarna kan påverkas negativt av gruppdynamiken. Detta kan leda till att alla inte vågar uttrycka vad de egentligen tänker eller att vissa överdriver sina utsagor för att göra intryck andra deltagare (Wibeck, 2000; Bryman 2011). Under fokusgruppsintervjun i denna studie var deltagandet relativt jämnt, men oundvikligt så deltog vissa mer och andra mindre. Moderatorns kontroll över vad som diskuteras i en fokusgrupp är mindre än vid individuella intervjuer då gruppens samspel kan vara intensivt (Kvale & Brinkmann, 2014). Det finns såväl fördelar som nackdelar med att moderatören har begränsad kontroll. Bryman (2011) beskriver att en fördel med fokusgrupper är att det kan medföra mer realistiska svar på vad människor tycker och tänker då de diskuterar med och ifrågasätter varandra. Vid flertal tillfällen under studiens fokusgruppsintervju ifrågasatte medlemmarna varandra och kom ofta fram till svar gemensamt. Vid tillfällen då delade meningar rådde upplevdes detta vara accepterat. Att moderatörens kontroll var mindre i fokusgruppen var något som märktes av. Det var svårare för moderatören att bryta och omformulera frågan om missförstånd uppstod då diskussionerna ofta var livliga. Det hände att gruppdiskussionen ibland svävade iväg mot ett annat tema och vid något tillfälle till frågor som inte berörde studien. Det upplevdes då som utmanande att avbryta de ofta livliga diskussionerna, vilket resulterade i att fokusgruppsintervjun drog ut på tiden. Bortsett från en del diskussioner som stack ut så liknade fokusgruppens svar ändå svaren inom de individuella intervjuerna. Materialet har därmed analyserats på liknande sätt. Ett antal författare nämner dock att fokusgruppsintervjuer bör analyseras med större fokus på samspel mellan deltagarna (Bryman, 2011; Wibeck 2000).

6.5.6 Individuella intervjuer

På grund av svårigheter med att få tag på deltagare till fokusgruppsintervjuer så genomfördes i stället även några individuella intervjuer. En fördel med de individuella intervjuerna var att de gav en chans att bedöma om fokusgruppen drabbats av de risker som tidigare diskuterats. Ytterligare fördelar med individuella intervjuer är att intervjuaren har större kontroll över intervjusituationen, på så sätt kan onödiga missförstånd mellan intervjuaren och intervjupersonen undvikas (jfr. Bryman, 2011). I denna studie upplevdes intervjuarens kontroll över frågor och svar samt reducering av missförstånd som betydligt större i de

individuella intervjuerna än i fokusgruppen. Intervjupersonernas svar kan ha påverkats av att intervjuerna utfördes av olika personer. Svaren kan även ha påverkats av att hälften av intervjuerna hölls över telefon. I hur stor omfattning detta har påverkat informanternas svar kan diskuteras, men är omöjligt att veta. Under analysen har dock ingen direkt skillnad gjort sig synlig. Därav finns det ingen anledning att tro att intervjueffekten har haft en nämnvärd påverkan på informanternas svar, detta kan dock enbart avgöras av studiens informanter.

6.6 Etiska överväganden

Efter att ha besvarat en etisk egengranskning från Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna blev svaret på frågorna ett nej, det vill säga, att inga etiska problem kan uppstå med studien. Det har dock förts en diskussion gällande användning av känsliga personuppgifter, som i denna studie skulle kunna handla om att nämna ett specifikt etniskt ursprung. Diskussionen har handlat om relevansen kring att benämna informanternas etniska ursprung, om informationen om ursprung gör någon skillnad. Ursprunget har ingen betydelse för denna studie och uppgiften skulle på så sätt kunna uteslutas. Dock så skulle resultatet kunna uppfattas rörigt om samtliga citat gällande upplevelsen av etnisk identitet som är kopplade till ursprung skulle behöva censureras. En känslig personuppgift handlar dessutom om att, i detta fall etniskt ursprung, på något sätt kan knytas till en specifik individ och om kodade och krypterade uppgifter kan medföra identifiering av individen (CODEX, 2015). I denna studie är dock de namn som används fiktiva och informanternas ålder eller bostadsort nämns inte. De enda personliga uppgifter som finns sparade är uppgifter om informanternas föräldrars hemland vilket omöjligt kan bidra till en identifiering av individen. Uppgifter om etnicitet räknas som känslig personuppgift i personuppgiftslagen, vilket innebär att ett register som innehåller uppgifter om etnicitet inte får upprättas utan personernas samtycke (ibid.). I denna studie upprättas inget register och informanterna har samtyckt till såväl deltagande som till att nämna föräldrarnas hemland.

För att uppfylla de fyra forskningsetiska principer som finns inom humanistisk, samhällsvetenskaplig forskning har informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet följts (jfr. Vetenskapsrådet, 2002; Bryman, 2011). Dessa handlar bland annat om att arbeta för att minska risken att någon kan lista ut vilken person som säger vad genom

censurering av eventuella personuppgifter, eller att överhuvudtaget inte nämna dem. Konfidentialitet är något som har betonas och i informationsbrevet lades en stor vikt vid tystnadsplikt (se bilaga 2), vilket skickades ut till samtliga informanter innan deltagande. Informationsbrevet innehöll framförallt uppgifter om att studien bygger på frivilligt deltagande, att informanterna när som helst kan avbryta intervjun utan att uppge en vidare förklaring, att allt inspelat och skrivet intervjumaterial raderas efter transkribering av materialet. Brevet gav även information om att studien kommer att offentliggöras om den blir godkänd av examinator, samt att om deltagarna visade intresse av att ta del av resultatet så kunde studien även skickas till dem personligen. Det inspelade och transkriberade materialet förvarades oåtkomligt för obehöriga i en låst mapp på datorn och raderades efter transkriberingen.

7. Resultat

I följande avsnitt presenteras studiens empiriska material, de resultat och analyser som gjorts kring intervjuerna. De olika rubrikerna i avsnittet bygger på studiens tre frågeställningar. Resultaten presenteras utifrån informanternas egna upplevelser av den etniska identiteten. Dessutom presenteras informanternas upplevelser av familjens och den sociala omgivningens påverkan på den etniska identiteten. Avslutningsvis presenteras informanternas upplevelser av om och hur relationen till familjen har påverkats av synen på deras etniska identitet. För att ge läsaren en tydlig helhetsbild av resultatet så inleds samtliga rubriker och delrubriker med presentation av resultat baserat på citat från informanterna.

7.1 Presentation av deltagare

För att underlätta för läsaren att följa med i resonemanget så följer här en presentation av informanterna. Observera att deltagarnas namn är fiktiva, detta för att avpersonifiera informanterna. Inom fokusgruppen hade samtliga deltagare en somalisk bakgrund, personerna kommer att kallas för Hassan, Ali, Ahmed, Muse och Faisal. Inom de individuella intervjuerna så förekommer Essie med en iransk bakgrund, Samina med en tunisisk bakgrund, Aldin med bosnisk bakgrund, samt Lulu med en somalisk bakgrund. Samtliga intervjupersoner är födda eller uppvuxna i Sverige med två utrikesfödda föräldrar från samma land.

7.2 Upplevelsen av den etniska identiteten

Inom följande avsnitt presenteras studiens första frågeställning vilken handlar om hur informanterna reflekterar och diskuterar kring sin etniska identitet.

7.2.1 Den allmänna upplevelsen

Majoriteten av informanterna i studien beskrev deras syn på sin etniska identitet som komplex. Det sågs inte för alla som en självklarhet att identifiera sig som varken svensk eller

med en entydig koppling till ursprungslandet. De flesta av informanterna beskrev en slags upplevelse av en mer eller mindre dubbel etnisk identitet. För att påvisa den komplexitet som flera personer verkar uppleva följer här ett citat från Ahmed, *“jag känner både och faktiskt, men det är inte något som jag tänker på, om jag är svensk eller om jag är somalier”*. Lulu beskrev *“det är väl en blandning, somalisk för jag har en del av kulturen, och sen svensk för att jag är uppvuxen här, på nått sätt tar man till sig det svenska, så någonstans mittemellan”*. Samina uttryckte *“både och, jag är svensk, men jag har en tunisisk del också, för mig har det aldrig varit något som motsätter sig mot varandra, utan jag är både och”*.

Endast två informanter identifierade sig uteslutande med sina föräldrars hemland, trots att de bott största delen av, eller hela sitt liv i Sverige. Aldin beskrev en upplevelse av att hans etniska identitet grundar sig i hans ursprung, *“jag ser mig som i första hand bosnier”*. Även Ali beskrev en liknande känsla:

Jag är helt och hållet somalier jag. Jag känner mig inte som en svensk om jag ska vara ärlig. Jag bor i Sverige och det här är mitt hemland. [...] men jag har aldrig känt mig som en svensk och jag tror inte att jag kommer att göra det heller (Ali, fokusgrupp)

7.2.2 Etnisk identitet som kontextbundet

De informanter som beskrev en känsla av en både och identitet upplevde att de kunde växla mellan olika etniska identiteter beroende på kontext. De upplevde flera sidor av sin etniska identitet och skiftar mellan dessa utifrån vad som i situationen är mest passande:

Med araberna och kurderna, då är vi bara invandrare tillsammans, med somalierna då är vi somalier tillsammans, med svärmor och kollegor då är jag svensk-somalier, jag representerar Sverige, och jag representerar Somalia, med min familj då är jag somalisk (Hassan, fokusgrupp)

Ja, det kan hända att jag är för snäll och generös och då kan jag känna att, då kan den här persiska sidan komma fram, men det är inte det som avgör om jag känner mig svensk eller inte men jag känner att vissa sidor hos mig är försvenskat och vissa är persiska, och att det kommer fram i olika situationer (Essie, individuell intervju)

En ytterligare informant beskrev att denna skiftning till stor del även har en viss koppling till språket:

[...] när jag pratar arabiska då är jag lite kaxigare tror jag, än när jag pratar svenska [...] det finns någonting i det tunisiska sättet att vara som är lite mer rätt fram än min svenska del (Samina, individuell intervju).

Flera av informanterna kände att de, oavsett hur de själva väljer att identifiera sig, i sitt hemland blir sedda som svenskar av omgivningen:

När jag var i Somalia så såg det somaliska folket mig som svensk, dom kallade mig för den svarta svensken, den där svarta svensken [...] här i Sverige så märker man inte ens, det funkar på annat sätt (Ali, fokusgrupp).

När jag var yngre, tonåring och så och man åkte på semester över somrarna i fem-sex veckor och träffade polarna, så vart jag kallad svenske nere i Bosnien och så blatte här, men det var bara kul, det var en kul grej (Aldin, individuell intervju).

Flera av informanterna upplevde därmed att de i hemlandet får en känsla av att inte riktigt höra hemma, Lulu beskrev att *“man kände sig som en outsider, som att man inte riktigt hörde hemma där heller”*.

En av informanterna som beskrev en känsla av en ensidig koppling till ursprungslandet beskrev dock en annan upplevelse av den etniska identiteten i andra länder:

I Norge så konstigt nog så frågar någon vart jag kommer ifrån så säger jag Sverige och svensk. Det kommer automatiskt, vart kommer du ifrån, Sverige, men jag antar att det är för att jag har fått det svenska passet, haha, att jag säger det, eftersom jag är svensk medborgare, men här inne **pekar mot bröstet** kommer jag alltid att vara bosnier (Aldin, individuell intervju).

7.3 Den sociala omgivningens påverkan på etnisk identitet

Inom följande avsnitt presenteras studiens andra frågeställning vilken handlar om informanternas upplevelser av familjens och den övriga sociala omgivningens påverkan på deras etniska identitet.

7.3.1 Familj

Samtliga deltagare i såväl fokusgruppen som i de enskilda intervjuerna förklarade att familjen och i vissa fall släktskap har en betydande inverkan på upplevelsen av deras etniska identitet, men på ett flertal olika sätt vilket illustreras nedan. Det som verkar vara gemensamt för samtliga informanter är att det är familjen eller släktskapet som skapar den huvudsakliga, om inte hela relationen, till ursprunget:

Den enda relationen som du har till din etniska bakgrund, det är ju genom familjen, det är dom som har lärt dig språket, dom som berättar historierna, hur det var i Somalia, det är ju dom som kommer ihåg, och hela tiden, ständigt har kontakt med släkten i Somalia (Ahmed, fokusgrupp).

Det är mitt släktskap som drar mig till att jag är somalier och det är det som jag vill lära mina barn, att släkten är viktig och på det sättet är det viktigt att dom ska veta vart dom har sina rötter (Hassan, fokusgrupp)

Även om samtliga informanter beskrev att familjen har en stor inverkan på upplevelsen av den etniska identiteten, beskrev framförallt en informant familjens inverkan på den etniska identiteten som avgörande. Ali uttryckte att han endast identifierar sig med sin somaliska identitet, något som han beskrev till stor del har att göra med familjens förväntningar:

Min mamma, hon är ren och stolt somalier, hon kör all in, det går inte att diskutera om sånt, om jag skulle komma hem och säga ”jag är svensk”, jag kan inte göra det, hon skulle diskutera med mig i 3 timmar, hon ser Sverige som sitt andra land, [...]. Jag vill göra mamma stolt, [...] säger jag att jag är svensk, hon kommer bli deli (galen) alltså (Ali, fokusgrupp).

Föräldrarnas förväntningar på att förvalta ursprunget, var något som samtliga informanter framförde att de mer eller mindre har känt av. Aldin berättade att hans föräldrar varit noga med att framföra att han skulle vara svensk ute, men att han trots detta har valt bort en svensk identitet och endast identifierar sig med en bosnisk identitet:

Du är bosnier inne och svensk ute [...], när jag öppnade ytterdörren och gick ut så var jag svensk sa min mamma, färdig med saken, [...] det dom menade med det var att jag skulle acceptera och respektera den kultur och den hjälp som Sverige gav oss genom att visa dom respekt genom att lära mig deras språk och kultur och uppföra mig därefter [...], men fortfarande så, så är det inte hemma, det är inte jag (Aldin, individuell intervju).

Andra beskrev att familjen har varit noga med att försöka inspirera till att som Samina uttryckte *“ta det bästa från två världar”*. En annan upplever att föräldrarna har haft en neutral inställning till etniska identiteter vilket har bidragit till att personen har en upplevelse av att helt och hållet skapat sig sin egna identitet:

[...], det är en väldigt fin kultur och det är ingenting som jag har tagit avstånd från, men den pressen har inte funnits i min familj [...], att man måste kunna identifiera sig med just den bakgrunden och så vidare, vi har haft det väldigt fritt, men min bakgrund är ingenting som jag har glömt (Essie, individuell intervju).

7.3.2 Social omgivning

Hur stor inverkan den sociala omgivningen har gällande synen på den etniska identiteten varierar bland informanterna. Samtliga informanter är överens om att den sociala omgivningen påverkar deras sätt att se på sig själva, dock på varierande sätt vilket presenteras nedan. Hassan beskriver nedan hur omgivningen påverkar hans sätt att se på sig själv:

Jag kan aldrig säga till hundra procent att jag känner mig som svensk idag, det kan jag inte göra, även om jag skulle vilja säga det. Även om jag är präglad av den svenska kulturen kan jag inte göra det. Jag tror inte att jag kan bli accepterad som hundra procent svensk. Jag kanske känner mig som svensk, men jag vet inte om andra skulle se mig som svensk (Hassan, fokusgrupp).

I Aldins fall fick omgivningen honom att inta den roll som de tillskrev honom. Han beskrev att han, trots sina försök att följa svenska traditioner hade svårt av omgivningen att bli accepterad som något annat än, som han själv uttrycker det “*en blatte*”:

Ni kallar mig för blatte fortfarande, ja, men då ska ni fan få en blatte och så började jag leva som en blatte och då är det ghetto-blattarna som jag kommer ifrån, mycket cash, fina bilar och bara fuck you och så har jag levt sen dess (Aldin, individuell intervju).

Samina som beskrev en känsla av dubbel etnisk identitet upplevde att andra hade mer svårt för att förstå den dubbla etniska identiteten:

Jag bara tänkte på den här frågan som du frågade, ser jag mig själv som svensk eller tunisisk, där tror jag oftare att det är andra som har svårt att förstå, för dom är man antingen det ena eller det andra (Samina, individuell intervju).

Fokusgruppen diskuterade även kring hur de troligtvis skulle känna sig som mer svenska om de bott i områden bland personer med svensk bakgrund:

Ahmed: jag tror att alla skulle kunna säga att vi är svenskar om det var mer blandat och så här, svenskar och invandrare [...] Men skulle man vara bland svenskar, vara grannar med svenskar och så [...]

Hassan: man blir ju påverkad av det runt omkring om man känner sig svensk eller inte svensk.

7.4 Den etniska identitetens påverkan på relationer inom familjen

Inom detta avsnitt presenteras resultatet av studiens sista frågeställning vilken handlar om informanternas upplevelser av den etniska identitetens påverkan på relationen med familjen.

Lulu beskrev att det finns vissa förväntningar på henne inom familjen, vilket ibland kan medföra att konflikter uppstår när hon väljer att inte hålla sig till alla normer som hon uttryckte att hennes bakgrund förespråkar. Hon gav ett exempel på att flytta hemifrån i ung

ålder utan att vara gift, vilket hon menar är ovanligt i hemlandet. Hon berättade att det tog tid innan detta val accepterades av somliga inom hennes familj:

Jag tänker bo i samma stad som er, men jag tänker flytta hemifrån [...] mamma accepterade det, men det gjorde inte mina morbröder [...]. Då var det en som sa att jag är inte din morbror längre [...], men, efter några månader... har det gått bättre och vi är typ bästa kompisar nu (Lulu, individuell intervju).

Samma person beskrev även att hon ibland döljer vissa handlingar för familjemedlemmarna, utifrån respekt till dem. Det handlar även här om sådant som hon upplever inte är fullt accepterat i hennes familj, men som hon själv beskrev är accepterade handlingar bland hennes vänner med svensk bakgrund. *“De vet inte och då skadas de inte av det. De behöver inte veta allt och jag behöver inte lägga ut massa bilder på Facebook och Instagram [...]”*.

Övriga informanter hade dock svårt att se hur deras syn på den etniska identiteten påverkade relationen med familjen då samtliga informanter upplevde en stark identifikation med sin bakgrund. De hade därför svårt att ge konkreta exempel på detta. Frågan diskuterades därav ur en hypotetisk synvinkel, där det handlade om hur informanterna trodde att relationen med familjen skulle påverkas om de hade identifierat sig starkare med en svensk identitet. Samina uttryckte att familjen troligtvis skulle bli besvikna och ifrågasätta detta, *“det skulle vara som att förkasta någonting som har gett väldigt mycket åt båda hållen, så nog skulle dom bli besvikna, det tror jag allt, absolut [...] och definitivt ifrågasättande”*. Även Ali menar att detta skulle skapa en reaktion inom familjen, *“min mamma, hon är ren och stolt somalier [...]. Jag vill göra mamma stolt, [...] säger jag att jag är svensk, hon kommer bli deli (galen) alltså”*.

Flera informanter upplever att det inom familjen finns en viss förväntan på dem att bevara ursprunget och den etniska identiteten, även om upplevelsen av dessa förväntningar skiljer sig åt. Deltagarna i fokusgruppen diskuterade att deras föräldrar och släkt har en förväntan på dem, exempelvis nämndes att vid uppfostran av barn bör barnen fostras på så sätt att arvet förs vidare. Flera uttryckte att de även förväntas gifta sig med någon som har en liknande bakgrund:

Hassan: för mig så förväntar dom (*släkten*) sig att jag ska fostra mina barn enligt somaliska rötter. Kommer dom att förvänta sig att ni vidarebefordrar arvet?

Muse: a, men att vi har samma koppling, att vi ska uppfostra våra barn på det sätt som dom har gjort och att vi ska lära känna familjen och sånt där

Hassan: att du ska gifta dig med en somalisk tjej också kanske?

Ali: alltså hundra procent

Hassan: det är för att bevara rötterna

Ahmed: jag brukar driva med min mamma och säga att det kan bli vem som helst

8. Diskussion

Syftet med studien har varit att uppnå en förståelse över om och hur unga vuxna med utländsk bakgrund upplever att deras syn på sin etniska identitet har påverkats av en uppväxt i ett samhälle där de parallellt tillhör en majoritets- och minoritetsbefolkning. Vidare syftade studien till att undersöka om och i så fall hur deras syn på sin etniska identitet har påverkat relationen med familjen.

8.1 Upplevelser av den etniska identiteten

Studiens resultat visar att informanternas upplevelser av deras egna etniska identitet är komplex. Majoriteten av informanterna upplever dock någon form av "både och" identitet, men två informanter upplevde en entydig koppling till ursprungslandet. Studiens resultat stämmer till stor del överens med den tidigare forskning som har presenterats. Informanternas beskrivning av att vara "*någonstans mitt i mellan*" och känslan av "*både och*" överensstämmer väl med Goldstein-Kyaga och Borgströms (2009) resultat. De beskrev en slags upplevd "tredje identitet" hos ungdomar som även den innebär en slags "både och" identitet snarare än ett uttryck för den ena eller andra etniska identiteten (ibid.). Stier (2008) beskriver att etnisk identitet kan förstås utifrån känslor av samhörighet och grundläggande trygghet. Informanternas svar kring upplevelser av "både och" identitet kan tolkas som att de upplever en känsla av samhörighet med såväl sitt ursprung som majoritetsbefolkningen.

Två informanter beskrev att de endast identifierade sig med en etnisk identitet utifrån entydig koppling till ursprungslandet, trots att de båda är uppvuxna i Sverige. Som tidigare nämnts beskriver Stier (2008) att den etniska identiteten handlar om känslor av samhörighet, kontinuitet, att var unik samt en grundläggande trygghet för individen. Hylland Eriksen (1998) beskriver fenomenet på liknande sätt och menar att det handlar om en form av symboliskt släktskap, en bestående kärna av etnisk tillhörighet och en föreställning om ett gemensamt ursprung. Utifrån detta kan dessa två informanters situation tolkas som att de båda saknar en samhörighet med majoritetsbefolkningen och kan därav inte identifiera sig med dem. I deras fall är den grundläggande tryggheten och känslan av samhörighet enbart kopplad till deras rötter och till de personer som de har ett gemensamt ursprung med. Det går att anta

att dessa två individer upplever det första av Stiers (2015) fyra utfall kring etnisk identitet hos personer som ständigt lever parallellt med två kulturer. Detta utfall handlar om att individen endast identifierar sig med en av de två kulturer som finns inom individens vardagliga liv. Det finns två varianter av detta utfall, individen kan anamma majoritetsbefolkningens etniska identitet vilket Stier kallar för passing, något som även kan jämföras med vad Hylland Eriksen (1998) kallar för assimilering bland etniska anomalier. Eller så kan individen anamma föräldrarnas etniska identitet, det utfall som Stier (2015) kallar för reproduktion. Reproduktion kan även jämföras med vad Hylland Eriksen (1998) kallar för etnisk inkorporering, vilket är vad två av studiens informanter uttrycker.

Tidigare forskning visar att en "både och" identitet ofta innebär att dessa individer konstant befinner sig i en multietnisk situation där de växlar mellan olika kulturella kontexter (Goldstein-Kyaga & Borgström, 2009). Ytterligare studier ger exempel på en multietnisk situation där vissa individer presenterade sig utifrån de land de växt upp i när de befann sig utomlands, även om de hemma identifierade sig med ursprungslandet (Bauer, Loomis & Akkaris, 2013; Bak & Von Brömssen, 2010). Även Hylland Eriksen (1998) beskriver en dubbel etnisk identitet som situationsanpassad och mångtydig, då individer växlar mellan etnisk identitet beroende på kontext. Stier (2008) talar om en kontextuell nivå, som innebär att etniska identiteter måste förstås utifrån sitt sammanhang. Informanternas upplevelser kring en "både och" identitet kan även kopplas till ett utav Stiers (2015) fyra utfall kring etnisk identitet hos personer som ständigt lever parallellt med två kulturer. Detta utfall beskrivs handla om att individen identifierar sig med två åtskilda etniska identiteter och beroende på sammanhang växlar individen mellan dessa två identiteter (ibid.). Informanternas utsagor som presenterades i resultatet bekräftar därmed såväl resultat från tidigare forskning som valda teorier.

Stier (2015) beskriver ytterligare två tänkbara utfall för personer med utländsk bakgrund, som inte synliggjordes hos någon av informanterna i denna studie. Ett av dessa utfall handlar om en känsla av en hybrididentitet eller kreoliserad identitet, vilket innebär att den etniska identiteten utgörs av en mix av båda kulturerna som ständigt är närvarande oavsett situation (ibid.). Även Hylland Eriksen (1998) presenterar detta som ett möjligt utfall för individer i en sådan situation. Ett ytterligare utfall som Stier (2015) beskriver handlar om att individen inte

kan identifiera sig med någon av de närvarande kulturerna, ett utfall som även det uteblev hos denna studies informanter. Al-Baldawis (1998) studie visar att det är vanligt med så kallade kulturtillhörighetskriser hos ungdomar med bakgrund i en traditionell familjestruktur. Al-Baldawi (1998) menar att en kulturtillhörighetskris uppstår då ungdomarna slits mellan hemmets och majoritetssamhällets normer, vilket leder till en ständig kamp för att hitta en balans mellan dessa olika krav. Trots frågor kring upplevelser av en sådan kulturtillhörighetskris så var det ingenting som nämndes av informanterna i denna studie.

Citaten i resultatdelen påvisar även att den etniska identifikationen kan vara mångfasetterad, det behöver därmed inte handla om att enbart skifta mellan en "både och" identitet utan informanterna kunde nämna ett flertal olika typer av identifikationer. Det faktum att informanterna identifierade sig med en känsla av "både och" eller med en entydig koppling till ursprungslandet i Sverige, medan de utomlands identifierade sig som svenskar, kan tolkas som att en viss ambivalens finns i upplevelsen av den etniska identiteten.

8.2 Den sociala omgivningens påverkan på etnisk identitet

Studiens resultat visar att familjen har en betydande inverkan på unga vuxnas syn på sin etniska identitet. Även tidigare forskning beskriver att familjen har en stark påverkan på skapandet av etnisk identitet (Al-Baldawi, 1998; Clarks, 2007; Phinney, et al., 2001; Sabatiers, 2008). Clarks (2007) studie visade även att många unga kände en press från bland annat sina föräldrar att behålla en etnisk identitet kopplad till ursprunget. Hos studiens informanter beskrevs ingen press från föräldrarna, utan snarare en förväntan på att de skulle förvalta den etniska identiteten som är kopplad till ursprunget. Hylland Eriksen (1998) menar att individers syn på sin egna etniska identitet påverkas av omgivningens uppfattning om dem. Att bli tillskriven en identitet från omgivningen resulterar inte sällan i att individen själv väljer sin identifikation utifrån tillskrivningen (ibid.). Detta kan tolkas som att familjen mest sannolikt är de som lägger grunden för individens egna etniska identifikation. Den etniska identiteten är starkt kopplad till ursprung och tillhörighet (ibid.), och informanterna i denna studie upplevde att familjen i sin tur är sammanflätade med såväl ursprung som känsla av tillhörighet. Därav kan det uppfattas som naturligt att studiens informanter såg det som en självklarhet att familjen har en stor påverkan på synen på den etniska identiteten.

Tidigare forskning beskriver hur social interaktion med vänner från den egna etniska gruppen har en stor påverkan på upplevelsen av etnisk identitet (Phinney, et al., 2001). Utöver familjen nämns även vänner som en viktig komponent i förståelse kring den etniska identitetsprocessen (Clark, 2007; Sabatiers, 2008), vilket även informanterna i denna studie uttryckte. Hylland Eriksen (1998) beskriver hur etniska grupper definieras genom sitt förhållande till andra grupper. Etniska identiteter kan inte uppstå i isolering utan är beroende av en social omgivning, vilket gör dem till socialt konstruerade (ibid.). Informanternas svar tyder på att den sociala omgivningen har en stor betydelse gällande synen på den etniska identiteten, dock på olika sätt. Två informanter beskrev något som kan tolkas som tillskrivning av etnisk identitet från omgivningen. Den ena informanten beskrev en känsla av att inte vara accepterad som endast svensk, vilket medförde att personen inte upplevde en enhetlig svensk identitet. Den andra informanten beskrev hur omgivningen gång på gång kallade personen för "blatte", trots informantens försök till anpassning efter majoritetsbefolkningen. Det ledde, enligt informanten, till att han tog på sig omgivningens tillskrivna roll och började anpassa sitt beteende och sin syn på sig själv efter omgivningens förväntningar. Tillskrivning av etnisk identitet stärks av Hylland Eriksen (1998) som menar att individers syn på sin egna etniska identitet påverkas av andras uppfattningar. Att bli tillskriven en identitet av andra resulterar inte sällan i att individen själv kommer att välja identifikation utifrån tillskrivningen (ibid.).

En informant beskrev att det främst är andra personer som har behov av att kategorisera eller lägga personer i olika fack. Detta kan ses som en bekräftelse på Hylland Eriksens (1998) teori om att eventuell problematik gällande att tillhöra fler än en etnicitet är starkt kopplat till samhällets förväntan på att en individ ska passa in i en enskild kategori. Detta kan i sin tur tolkas som att svaret på frågan om hur personer identifierar sig i vissa fall kan ses som mer intressant för omgivningen än för individerna själva. Hylland Eriksen menar att omgivningens intresse av att identifiera personer utifrån etnisk identitet har att göra med samhället och omgivningens behov av ständig klassificering. Klassificeringar är i sig en naturlig mänsklig handling för att försöka skapa ordning i den sociala världen (ibid.). Utifrån informanternas utsagor uppstår även en tanke kring om personer med svensk bakgrund tenderar att mer allmänt kategorisera personer med utländsk bakgrund som "invandrare" eller "blattar" framför en mer specifik etnisk identitet. Många individer med olika typer av bakgrund sorteras då in i en och samma generaliserad etnisk identitet oavsett bakgrund.

8.3 Relationer inom familjen

Studiens resultat visar att upplevelsen av den etniska identiteten hos informanterna inte har någon betydande påverkan på relationen med familjen. Tidigare forskning beskriver att det kan uppstå konflikter inom familjen om ungdomar identifierar sig mer med en svensk identitet än vad föräldrarna gör (Al-Baldawi, 1998). De konflikter som presenterades i tidigare forskning är ingenting som majoriteten av informanterna i denna studie beskriver att de har upplevt. Endast en informant kunde ge konkreta exempel på någon konflikt som har uppstått inom familjen som varit kopplat till upplevelser av en etnisk identifikation som mer svensk. Hylland Eriksen (1998) beskriver att konflikter kan uppstå av att tillhöra dubbla etniska identiteter på grund av att grupperna definieras mot varandra, att det är upplevelser av olikheter som definierar gruppen. Informanten i denna studie beskrev att det som upplevs som problematiskt är att värderingar och normer krockar, vilket för informantens del medför att sanningen ibland undanhålls för att undvika konflikter inom familjen.

Denna studies informanter, bortsett från ovannämnd informant, hade svårt att ge konkreta exempel på vilka eventuella konflikter som skulle kunna uppstå i familjen. Vilket kan tolkas som att upplevelser av en "både och" identitet inte medför så många familjekonflikter som studiens presenterade teorier lyfter. Möjligtvis kan de hypotetiska svar som någon informant gav, angående att viss besvikelse från föräldrar skulle uppstå om individen anammar en annan etnisk identitet än de själva, tolkas som att den etiska identiteten troligtvis har en viss påverkan på relationen med familjen. Dock upplevde samtliga informanter i denna studie en stark identifikation med föräldrarnas bakgrund, därmed upplevde majoriteten av informanterna inte att den etniska identiteten påverkade relationen med familjen.

9. Slutsatser

Upplevelsen av den etniska identiteten individuell och starkt situationsanpassat, det vill säga bundet till den kontext som individen befinner sig i. Synen på den egna etniska identiteten påverkas av den sociala omgivningen där familjen tycks ha det största inflytandet. Det är främst den sociala omgivningen som tycks ha behov av att kategorisera personer utifrån etnisk identitet. Majoriteten av individerna i denna studie uttrycker själva inget större behov av att kategorisera sig själva utifrån etnisk identitet, många uttryckte att det inte ens var någonting som de vanligtvis funderade över. Endast en av studiens informanter beskrev upplevelser där synen på den egna etniska identiteten har påverkat relationen med familjen. Då detta inte upplevdes bland majoriteten av informanterna dras slutsatsen att relationen med familjen inte nämnvärt påverkas av synen på den egna etniska identiteten. Studiens resultat kan inte generaliseras till övrig population utan är endast representativt för studiens informanter. Då flera av studiens informanter uttryckt liknande upplevelser kan det dock antas att ett liknande resultat skulle kunna uppnås vid en ytterligare studie kring etnisk identitet bland unga vuxna med utländsk bakgrund.

Till en början fanns en avsikt att studera huruvida upplevelser av etnisk identitet kan påverka individers självkänsla. Inom ramen av en C-uppsats så hade studieområdet då blivit allt för omfattande och studien avgränsades därmed till tidigare presenterade syfte och frågeställningar. För att uppnå ytterligare förståelse för etnisk identitet vore det därav intressant att undersöka huruvida individens självkänsla påverkas av den etniska identiteten.

Denna typ av studie kan på ett allmänt plan ha betydelse för socialt arbete genom att bidra till ökad reflektion och medvetenhet om den situation människor som parallellt tillhör en minoritets- och majoritetsbefolkning kan befinna sig i. Det är troligt att en yrkesverksam person inom socialt arbete någon gång kommer i kontakt med personer med utländsk bakgrund som är födda eller uppvuxna i Sverige. På så sätt kan det vara bra att ha en medvetenhet om dessa personers komplexa situation. Som denna studie visar så kan upplevelser av att tillhöra en minoritets- och majoritetsbefolkning skilja sig åt mellan individer vilket blir en ytterligare uppmaning till vikten av att, inom såväl socialt arbete som vardagslivet, se individers unika situationer och historier.

Referenser

Al-Baldawi, Riyadh (1998). I migrationens och exilens spår: psykosociala konsekvenser av en förändrad familjestruktur. *Läkartidningen*. 95(18) 2223-2231.

Backman, Jarl (2008). *Rapporter och uppsatser*. (2., uppdaterade [och utök.]. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Bak, Maren & Von Brömssen, Kerstin (2010). Interrogating Childhood and Diaspora Through the Voices of Children in Sweden. *Childhood*, 17(1), 113-128. doi: 10.1177/0907568209352938.

Bauer, Stéphanie & Loomis, Colleen & Akkari, Abdeljalil (2013). Intercultural immigrant youth identities in contexts of family, friends, and school. *Journal of Youth Studies*, 16(1), 54-69. doi. 10.1080/13676261.2012.693593.

Bryman, Alan (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (1. uppl.) Malmö: Liber ekonomi.

CODEX (2015). *Om forskningsetik: Forskning som involverar människan: Personuppgifter*. Hämtad 29 december, 2015 från CODEX, <http://www.codex.vr.se/manniska3.shtml>.

Eriksen, Thomas Hylland (1998). *Etnicitet och nationalism*. Nora: Nya Doxa.

Goldstein-Kyaga, Katrin & Borgström, María (2009). *Den tredje identiteten: ungdomar och deras familjer i det mångkulturella, globala rummet*. Huddinge: Södertörns högskola. Hämtat 1 november, 2015, från <http://sh.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A209809&dswid=-5992>.

Grinnell Jr., Richard M. & Unrau, Yvonne A. (Eds.) (2011). *Social work research and evaluation: foundations of evidence-based practice*. (Ninth edition).

Hellgren, Zenia (2008). Myten om det mångkulturella samhället, teoretiska perspektiv på mångkulturalism. I Mehrdad Darvishpour och Charles Westin (red.). *Migration och etnicitet: perspektiv på ett mångkulturellt Sverige* (s. 81-103). 1. uppl., Studentlitteratur, Lund.

Kamali, Masoud (1999). *Varken familjen eller samhället: en studie av invandrarungdomars attityder till det svenska samhället*. Stockholm: Carlsson.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3 uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Lindholm Schulz, Helena (2015). Etnicitet. I *Nationalencyklopedin*. Hämtat 23 november, 2015, från <http://www.ne.se/>.

Phinney, Jean S., Romero, Irma, Nava, Monica and Huang, Dan (2001). The Role of Language, Parents, and Peers in Ethnic Identity Among Adolescents in Immigrant Families. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(2), 135-153. doi: 10.1023/A:1010389607319.

Sabatier, Colette (2008). Ethnic and national identity among second-generation immigrant adolescents in France: The role of social context and family. *Journal of Adolescence*, 31(2), 185–205. doi:10.1016/j.adolescence.2007.08.001.

Sandklef, Helena (Producent). (2012, 1 augusti). *Sommar & Vinter i P1: Soran Ismail 2012* [Podcast]. Hämtat 1 december, 2015, från <http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/116679?programid=2071>.

Statistiska centralbyrån [SCB] (2015). *Definitioner*. Hämtat 10 november, 2015, från Statistiska centralbyrån, <http://www.scb.se/paketdef>.

Statistiska centralbyrån [SCB] (2015). *Statistikdatabasen, utrikes födda*. Hämtat 1 december, 2015, från Statistiska centralbyrån, <http://www.statistikdatabasen.scb.se>.

Statistiska centralbyrån [SCB] (2015). *Statistikdatabasen, utländsk/svensk bakgrund*. Hämtat 1 december, 2015, från Statistiska centralbyrån, <http://www.statistikdatabasen.scb.se>.

Stier, Jonas (2015). Etnisk identitet. I Mehrdad Darvishpour och Charles Westin (red.). *Migration och etnicitet: perspektiv på ett mångkulturellt Sverige* (s. 75-97). 2., [omarb.] uppl., Lund: Studentlitteratur.

Stier, Jonas (2008). Etnisk identitet. I Mehrdad Darvishpour och Charles Westin (red.), *Migration och etnicitet: perspektiv på ett mångkulturellt Sverige* (s. 55-80). 1. uppl., Studentlitteratur, Lund.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtat 30 oktober, 2015, från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>.

Westin, Charles (2008). Om etnicitet, mångfald och makt. I Mehrdad Darvishpour och Charles Westin (red.), *Migration och etnicitet: perspektiv på ett mångkulturellt Sverige* (s. 23-53). 1. uppl., Studentlitteratur, Lund.

Wibeck, Victoria (2000). *Fokusgrupper: om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Appendix

Bilaga 1

Intervjuguide

Inledning

- Presentation av moderator och bisittare.
- Uppläsning av syfte informationsbrev
- Information om vad en fokusgruppsintervju/individuell intervju innebär, samt våra önskemål med intervjun.

Uppvärmning

- Presentation av deltagare - namn, ålder, ursprung och nuvarande sysselsättning (kommer att censureras).
- Har du/ni gjort något liknande förut? Det vill säga brukar ni delta i gruppdiskussioner av någon form, i vilket sammanhang?

Tema 1 - Den egna synen på etnisk identitet

- Vad är det som gör dig till den du är? Vad förklarar dig mest? (*Intressen, personlighet, ursprung, familj, vänner. Var ligger tyngden? Kommer etnicitet in i bilden, i så fall när?*)
- När är du mest dig själv? I vilken situation/vilket sammanhang?
- Finns det någon person i din omgivning som du ser upp till?
- Betyder ditt ursprung något för dig? Vad?
- Ser du dig själv som svensk, _____ både och eller som något helt annat?
- Om inga begränsningar eller hinder fanns och du fick bestämma själv. Vad ser du dig som då?

Tema 2 - Familj

Fundera kring vilka som ingår i din familj och hur ser den ut.

- På vilket sätt har din familj påverkat ditt sätt att se på dig själv utifrån din *etniska identitet*? (*begreppsval beroende på personernas svar ovan*).
- Finns det någon i familjen som har påverkat dig mer eller mindre?
- Hur tror du att relationen skulle påverkas om du valde att identifiera dig med en annan etnicitet än dina föräldrar?
- På vilket sätt upplever du att din familjs bild av dig stämmer överens med den bild som du har av dig själv?

Tema 3 - Samhälle

- Beskriv din allmänna upplevelse av svenska myndigheters syn på dig som person eller er som grupp
- Hur upplever du bemötandet därifrån?
- På vilket sätt upplever du att ovannämnda bild stämmer överens med den bild som du har av dig själv och/eller “din grupp”?

Tema 4 - Social omgivning

Fundera över hur ditt umgänge ser ut, vilka umgås du med, relationer med klasskamrater/arbetskollegor. Fundera kring ditt umgänges bakgrund.

- Tror du att din sociala omgivning bidragit till din syn på dig själv som _____/svensk/både och/annat?
- Hur tror du/tycker du att relationer med omgivningen påverkas om du identifierar dig med en annan etnicitet (*ordval beroende på svaren ovan*) än dina vänner?
- På vilket sätt upplever du att din övergripande sociala omgivnings bild av dig stämmer överens med den bild som du har av dig själv?

Avslutande frågor

- Vilka betydande skillnader upplever du finns mellan den svenska kulturen och den _____ kulturen?
- Hur upplever du att dessa skillnader har påverkat dig?

Avslutande kommentarer

- Har ni några frågor och funderingar? Känner ni att ni har fått säga allt ni ville om det vi diskuterat eller önskar ni att tillägga innan vi avslutar intervjun?
- Hoppas ni fått ut någonting av samtalet! Vi har i alla fall fått ut det vi ville och vi tackar så mycket för att ni har tagit er tid att hjälpa oss med vårt arbete!

Bilaga 2

HÖGSKOLAN
DALARNA

Information om studie kring etnisk identitet

Vi är två socionomstudenter som läser sjunde terminen på Högskolan Dalarna. Vi genomför just nu en studie där vi önskar uppnå en ökad förståelse kring hur unga vuxna med utländsk bakgrund upplever sin etniska identitet. Med utländsk bakgrund menar vi personer som är uppvuxna i Sverige med två utrikesfödda föräldrar. Vår förhoppning är att studien ska öka förståelsen kring området, framförallt bland yrkesverksamma personer inom socialt arbete.

Syftet med studien är att uppnå en förståelse över om och hur unga vuxna med utländsk bakgrund upplever att deras syn på sin etniska identitet har påverkats av en uppväxt i ett samhälle där de parallellt tillhör en majoritets- och minoritetsbefolkning. Vidare syftar studien till att undersöka om och hur deras syn på sin etniska identitet eventuellt har påverkat relationen till familjen.

Syftet låter kanske lite omfattande och svårt att förstå, men de ämnena som vi har skrivit till intervjuerna är betydligt mer lättförstådda. För att uppnå syftet önskar vi att utföra ett antal individuella intervjuer och någon gruppdiskussion. Vi riktar oss till personer med i första hand utländsk bakgrund som är över 18 år. Med utländsk bakgrund menar vi som tidigare nämnt personer som är uppvuxna i Sverige med två utrikesfödda föräldrar.

Du tillfrågas härmed om samtycke till deltagande i denna studie.

Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta deltagandet utan närmare motivering. Ditt deltagande innebär att vi samtalar kring några ämnen/teman som bygger på studiens syfte och det beräknas ta cirka 45 minuter för en individuell intervju och ca 90 minuter för en gruppdiskussion. Vårt önskemål är att utföra

intervjuerna/diskussionen så snart som möjligt. Om du samtycker så kommer intervjun att spelas in, endast i syfte att underlätta för oss i vårt arbete. Vi studenter är de enda som kommer att ta del av inspelningarna vilka kommer att raderas så fort transkribering har skett. Efter att inspelningarna har omskrivits till text så kan vi, om du önskar skicka den till er för ett godkännande. Eventuella korrigeringar är då möjliga att göra.

Samtliga deltagares anonymitet garanteras. Varken namn, ålder eller ort kommer att nämnas. Vi kommer inte att ta med uppgifter som riskerar att avslöja er identitet och era personuppgifter. Vi som intervjuar kommer att behandla dina uppgifter enligt tystnadsplikt, din anonymitet garanteras och är av största vikt. Studien kommer att presenteras i form av en uppsats vid Högskolan Dalarna. Den kommer efter godkännande att offentliggöras och läggas ut på hemsidan ”DiVA portal”, som är en söktjänst för studentuppsatser och forskningspublikationer.

Vi vill återigen poängtera att ditt deltagande i studien är helt frivilligt och att din anonymitet skyddas genom att vi inte kommer använda några personuppgifter som kan avslöja din identitet. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan att motivera varför. Om du väljer att avbryta intervjun/diskussionen kommer vi inte att fråga varför, utan det är i så fall ditt val och kommer fullt ut att respekteras.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga.

FALUN, 2015-11-xx

Sofi Carlsson Falk
Socionomstudent

██████████
██████████

Marie Baggström
Socionomstudent

██████████
██████████

Peter Nilsson
Handledare

██████████
██████████

Bilaga 3

Blankett för etisk egengranskning av studentprojekt som involverar människor

Projekttitel: "Etnisk identitet i en föränderlig värld"

Student/studenterna: Marie Baggström och Sofi Carlsson Falk

Handledare: Peter Nilsson

		Ja	Tveksamt	Nej
1	Kan frivilligheten att delta i studien ifrågasättas, d.v.s. innehåller studien t.ex. barn, personer med nedsatt kognitiv förmåga, personer med psykiska funktionshinder samt personer i beroendeställning i förhållande till den som utför studien (ex. på personer i beroendeställning är patienter och elever)?			X
2	Innebär undersökningen att informerat samtycke inte kommer att inhämtas (d.v.s. forskningspersonerna kommer inte att få full information om undersökningen och/eller möjlighet att avsäga sig ett deltagande)?			X
3	Innebär undersökningen någon form av fysiskt ingrepp på forskningspersonerna?			X
4	Kan undersökningen påverka forskningspersonerna fysiskt eller psykiskt (t.ex. väcka traumatiska minnen till liv)?			X
5	Används biologiskt material som kan härledas till en levande eller avliden människa (t.ex. blodprov)?			X
6	Avser du att behandla känsliga personuppgifter som ingår i eller är avsedda att ingå i en struktur (t.ex. ett register)? Med känsliga personuppgifter avses, enligt Personuppgiftslagen (PuL), uppgifter som berör hälsa eller sexualliv, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse samt medlemskap i fackförening			X
7	Avser du att behandla personuppgifter som avser lagöverträdelse som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden, och som ingår i eller är avsedda att ingå i en struktur (t.ex. ett register)?			X

Fastställt av Forskningsetiska nämnden 2008-10-23